

[Grethe Philip.]

blev læst og brugt — eller ikke brugt, må vi vel nærmere sige — så jeg tror, der må gøres betydelig mere. Det er ikke nok, at børneværnsmedlemmerne får et stykke papir at læse på; de må kaldes ind til nogle kursus, de må have lejlighed til at få disse spørgsmål drøftet igennem, og forhåbentlig får man dem givet en virkelig positiv indstilling over for disse ting, som jeg ligesom socialministeren finder meget vigtige.

Må jeg til sidst blot takke for socialministerens tilsagn om at ville se nærmere på spørgsmålet om eventuel juridisk bistand til forældrene i børneværnsager.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Astrid Skjoldbo: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af grundstigningsskylden [af Gottschalck-Hansen, Axel Kristensen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. VI) findes i tillæg A. sp. 613, fremsættelsen i tidenden sp. 1878).

Sagen sattes til forhandling.

Finansministeren (Poul Hansen): Regeringen deler den opfattelse, at der knytter sig urimelige virkninger — og virkninger, der opfattes som urimelige — til den nuværende lovgivning om grundstigningsskyld; den kan dog ikke af den grund anbefale det foreliggende forslag til folketingsbeslutning. Jeg skal vende tilbage til spørgsmålet om, hvad der efter regeringens opfattelse bør foretages, og jeg skal til indledning gøre nogle bemærkninger til det forslag, vi behandler i dag.

Det kan naturligvis ikke nægtes, at en

fuldstændig ophævelse af grundstigningsskylden er en radikal og effektiv måde til at bekæmpe de urimeligheder og skævheder, man mener at kunne påvise ved de nuværende regler om grundstigningsskyld. Det er imidlertid et spørgsmål, som bør nærmere undersøges, om der ikke ved den foreslåede fremgangsmåde opstår nye urimeligheder, ligesom holdbarheden af de argumenter, hvormed oppositionen begrunder sit forslag, også bør nærmere undersøges. Det kan der formodentlig blive lejlighed til under den udvalgsbehandling, som forslagsstillerne allerede har udtrykt ønske om, og jeg skal derfor kun rent foreløbigt og eksempelvis anføre følgende:

Det hævdes ganske vist af forslagsstillerne, at grundstigningsskylden ikke har indflydelse på salgsprisen for en ejendom, men at grundstigningsskylden må bæres af køberen som en ekstra byrde. Jeg skal ikke bestride, at det kan have forholdt sig sådan i mange tilfælde, navnlig hvor grundstigningsskylden har været af forholdsvis underordnet omfang. Men meget tyder på, at der nu ved ejendomshandler i stigende omfang tages hensyn til grundstigningsskylden, og dette betyder, at vi ved en ophævelse af den giver de nuværende ejere mulighed for ved salg at opnå en højere pris, end det ellers ville have været tilfældet.

Hvis de pågældende ejere i sin tid selv har fået kompensation for grundstigningsskylden ved købesummens fastsættelse og måske endda har opnået en regulering af vederlaget til sælgeren efter lovens § 64, kan en fuldstændig ophævelse føles som en uretfærdighed i forhold til de tidligere ejere. Der opstår altså ved gennemførelsen af dette forslag på denne måde en ny urimelighed.

Selv om provenuet af grundstigningsskylden målt med de samlede offentlige indtægter er af en beskedent størrelsesorden, er det dog så stort, at man ikke uden videre kan se bort fra det. Det vil både for staten og kommunerne være nødvendigt i tilfælde af en ophævelse af den nuværende grundstigningsskyld at skaffe sig erstatning gennem andre offentlige skatter eller afgifter, som vel i så fald må bæres også af dem, der i dag enten slet ikke betaler grundstigningsskyld eller kun betaler det i meget ringe omfang. Der vil altså for mange

[Finansministeren.]

mennesker blive tale om en ny byrde. Også dette må betegnes som en urimelighed.

Navnlig må jeg gøre opmærksom på, at grundstigningsskylden for en del kommuner, særlig kommuner med sommerhusområder og nye byområder, har afgørende betydning for deres økonomi. Mister de denne indtægtskilde, er de henvist til enten at forhøje den kommunale grundskyld eller at udskrive større beløb i kommunal indkomstskat, og hvis nogen af disse kommuner allerede har udskrevet grundskylden med maksimale beløb efter loven, skal altså hele erstatningen søges gennem indkomstskat. Heller ikke denne virkning kan betegnes som rimelig.

Desværre findes der ikke nogen statistik over grundstigningsskyldens fordeling på det samlede antal ejendomme. Men det er min opfattelse, at den øjeblikkelige situation kort kan karakteriseres sådan, at langt de fleste ejendomsbesiddere — og det gælder særlig ejere af en- og tofamiliehuse — enten slet ingen grundstigningsskyld betaler eller kun betaler ret beskedne beløb, der i sammenligning med de øvrige ejendomsskatter ikke kan siges at være tyngende, at der er et antal ejendomsbesiddere, som betaler en højere grundstigningsskyld, men formentlig har opnået en tilsvarende eller omtrent tilsvarende fordel ved at erhverve deres ejendom til en lavere pris, end hvis der ikke havde været nogen grundstigningsskyld, og at der endelig er et antal ejendomsbesiddere, som er ramt af skævheder og urimeligheder særlig i forbindelse med årsomvurderingerne.

Det væsentlige og helt afgørende er imidlertid det forhold, at overordentlig mange ejendomsbesiddere — vel som følge af de skævheder og utilsigtede urimeligheder, som har kunnet konstateres — føler sig meget utrygge over for de fremtidige virkninger af grundstigningsskylden i forbindelse med kommende vurderinger — og aktuelt da i særlig grad den forestående 13. almindelige vurdering. Denne utryghed er nok ikke blevet mindre ved den livlige agitation, der har været ført omkring denne sag, og som så vist ikke har bidraget til i befolkningens bevidsthed at gøre problemerne mindre, end de faktisk er. Det er regeringens opfattelse, at det er nødvendigt at tage hensyn til den utryghedsfølelse, jeg

her har nævnt, men på den anden side mener vi også, at det ikke uden en nærmere undersøgelse vil være muligt at tage endelig stilling.

Der er mange forhold, som må gå ind i denne undersøgelse og de overvejelser, som knytter sig hertil. Jeg har allerede nævnt, at oppositionens argumenter for det foreliggende forslag må underkastes en nærmere prøvelse. Jeg kan hertil føje, at vi på tre områder har ekspertundersøgelser i gang, som mere eller mindre har relation også til grundstigningsskylden. Det gælder således arbejdet i det udvalg, som undersøger boligudgifterne henholdsvis for lejere og for ejere af eget hus. Det gælder endvidere det igangsatte arbejde om byrdefordelingen mellem stat og kommuner, idet man jo i denne sammenhæng bl. a. må overveje ejendomsbeskatningens og vel især grundskyldens fordeling mellem stat og kommune, herunder om det ikke med ejendomsbeskatningens aftagende rolle i den offentlige økonomi vil være rationelt og rimeligt at samle al ejendomsbeskatning i kommunerne, således at staten for sit vedkommende opgiver denne indtægtskilde. Hvilke konsekvenser dette vil medføre i retning af behov for at søge dækning på andre felter, er det nok for tidligt ved denne lejlighed at komme ind på.

Endelig er der som bekendt nedsat et udvalg med den særlige opgave at undersøge mulighederne for en forenkling af ejendomsbeskatningen. Dette udvalg har afgivet to foreløbige indstillinger, men behøver yderligere tid til at fuldføre sin hovedopgave. Det er min hensigt i forbindelse med kommende lovforslag at meddele folketinget og offentligheden de to foreløbige indstillinger i deres fulde ordlyd, og jeg skal derfor i dag indskrænke mig til om indstillingernes konklusioner at sige følgende:

Udvalget foreslår i sin første indstilling en udvidelse af adgangen til at fritage ejere af en- og tofamiliesejendomme for at svare grundstigningsskyld af den forøgelse af den afgiftspligtige grundstigning, der er konstateret i deres ejertid.

Sådan fritagelse skal efter forslaget i alle tilfælde gives for ejendomme, hvis vurderede areal ikke overstiger 1400 m². For ejendomme med større grundareal foreslås ejeren fritaget for grundstigningsskyld af de

[Finansministeren.]

første 30.000 kr.s stigning i den afgiftspligtige grundværdi. For stigning herudover kan der efter begæring tilstås ham hel eller delvis fritagelse for grundstigningsskyld, såfremt der ikke uden væsentlig værdiforringelse af restejendommen eller bebyggelsen kan udstykkes grund til selvstændig bebyggelse, og såfremt den stedfundne grundstigning ikke ledsages af en tilsvarende forøgelse af ejendommens udbytte, her bortset fra værdien af ejerens egen bolig. For sommerhuse og kolonihaver med grundværdi af ikke over 15.000 kr. foreslås ejeren fritaget for grundstigningsskyld af den forøgelse af den afgiftspligtige grundværdi, der konstateres i hans ejertid. Hvor grundværdien overstiger 15.000 kr., fritages ejeren for grundstigningsskyld af de første 5.000 kr.s stigning i den afgiftspligtige grundværdi.

Så vidt udvalgets første foreløbige indstilling.

I den anden foreløbige redegørelse, der omhandler spørgsmålet om grundstigningsskyld af udlejningsejendomme, påpeger udvalget en række teknisk-administrative vanskeligheder ved at gennemføre en ordning, der tilsigter en ligestilling på dette område mellem ejere af en- og tofamiliehuse og lejere i beboelsesejendomme. Udvalget foreslår derfor, at man i stedet for eventuelle begrænsede foranstaltninger for beboelsesejendomme generelt udskyder virkningerne for grundstigningsskylden af den 13. almindelige vurdering, således at det igangværende udvalgsarbejde kan tilendebringes, inden der udarbejdes forslag til ændringer i den bestående ordning. Det var altså vedrørende udvalgets anden foreløbige indstilling eller redegørelse.

Det forekommer ikke regeringen rimeligt at bryde ind i det igangværende undersøgelsesarbejde ved nu at træffe beslutninger som den af venstre og det konservative folkeparti foreslåede, der jo heller ikke kan siges at være sagligt gennemarbejdet. Da der tilmed er en mulighed for, at der på grundlag af ekspertudvalgets betænkning til sin tid må stilles forslag om ændringer i den kommunale ejendomsbeskatning, herunder først og fremmest grundskylden, er regeringen kommet til den opfattelse, at det for at give fornøden tid til de igangværende undersøgelser og overvejelser vil være rig-

tigst at udsætte den 13. almindelige vurdering et år, og det er hensigten snarest at fremsætte forslag herom. Det ville jo ikke være rimeligt at lade 13. almindelige vurdering få virkning for den kommunale beskatning for så kort tid efter eventuelt at gennemføre ændringer. Det må forekomme mere hensigtsmæssigt at fortsætte med det nuværende vurderingsgrundlag et år endnu, idet man så til den tid må kunne være nået frem til en samlet afklaring. Man kan vel også regne med, at den stabilisering i ejendomspriserne, som har været mærkbar et stykke tid, vil gøre sig yderligere gældende, således at der vil foreligge et solidere vurderingsgrundlag, hvis vurderingerne udsættes.

I konsekvens af denne udskydelse af den almindelige vurdering er regeringen indstillet på også at foreslå, at de årsomvurderinger og andre omvurderinger, som fandt sted i 1963 og må finde sted i år, ikke skal have skattemæssige virkninger, undtagen hvor der foreligger salg af hele ejendomme eller ved egentlige udstykninger.

Det vil endvidere som følge af den almindelige vurderings udskydelse være nødvendigt at foreslå visse tekniske ændringer i lovgivningen om den kommunale ejendomsbeskatning.

Endelig er regeringen indstillet på, at der skal gives udvalget om forenkling af ejendomsbeskatningen det direktiv for det videre arbejde med hensyn til grundstigningsskylden, at den skal fikseres på det nuværende grundlag, og således at skævheder og urimeligheder, der er opstået siden 12. almindelige vurdering, rettes. Dette vil stort set sige, at ingen vil komme til at betale højere grundstigningsskyld af de ejendomme, de i øjeblikket besidder, og at der i nogle tilfælde vil blive tale om en regulering nedad. Selv om den endelige lovgivning herom ikke bliver gennemført i år, vil ved denne fremgangsmåde i hvert fald ethvert grundlag for den nuværende utryghed over for grundstigningsskylden falde væk.

Regeringen er opmærksom på, at en udskydelse af den 13. almindelige vurdering må medføre en ændring i den seneste lovgivning om særlig indkomstskat på fortjeneste ved salg af fast ejendom, idet udgangspunktet for denne lovgivning jo forskydes.

[Finansministeren.]

Samtidig overvejer regeringen andre ændringer i denne lovgivning med det sigte på den ene side at fritage almindelige ejendomssalg for beskatning og på den anden side delvis at afbalancere fikseringen af grundstigningsskylden ved en skærpet særlig indkomstskat i de tilfælde, hvor der ved virkelig store ejendomssalg tages ekstraordinært høje fortjenester hjem.

Jeg skal med disse bemærkninger tilsige regeringens vilje til at deltage i de videre forhandlinger om de problemer, som er rejst med det foreliggende forslag til folketingsbeslutning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Gottschalk-Hansen): Når partiet venstre og det konservative folkeparti har fremsat det foreliggende forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af grundstigningsskylden, må det ses i naturlig forlængelse af de bestræbelser, vi gennem adskillige år har udfoldet for at komme denne uretfærdige og urimelige lov til livs, ikke blot ved gentagne spørgsmål til de respektive finansministre, men også gennem de standpunkter, vi har indtaget, hver gang denne lov er blevet skærpet; sidst i 1958 og i 1960 har vi peget på lovens urimelige og vilkårlige virkninger.

Regeringen har ikke villet lytte til os. Først nu synes der at være en begyndende erkendelse af, at vi har haft ret. Men selv om sen erkendelse er bedre end slet ingen erkendelse, er det ikke tilstrækkeligt, hvis man ikke vil tage ved lære.

Den højtærede statsminister udtalte den 31. december i et nytårsinterview med Aarhus Stiftstidende — jeg beder om tilladelse til et citat — om grundstigningsskylden:

„Det er et område, der kræver dybtgående ændringer. Som reglerne er, virker de vilkårligt og giver anledning til urimeligheder, og de vil også kunne medføre vanskeligheder for kommende parcelhusbyggeri.“

Det høje ting vil give mig medhold i, at det hører til sjældenhederne, at et lands statsminister betegner en lov, som han selv har medansvar for, som han selv har stemt for, og som hans parti har presset igennem mod oppositionens indtrængende advarsler, som vilkårlig og urimelig.

Den højtærede finansminister siger nu det samme, idet også han bruger udtrykket „urimelige virkninger“. Men vil man også drage konsekvensen af denne erkendelse? Det forekommer mig ikke at være tilfældet. Jeg skal senere vende tilbage til denne side af sagen under en omtale af den erklæring, den højtærede finansminister nu har fremsat på regeringens vegne, men forinden vil jeg gerne fremføre nogle generelle betragtninger.

Grundstigningsskylden medfører en helt vilkårlig forskelsbehandling i skattemæssig henseende, således at ejendomme af nøjagtig samme størrelse, samme bygningsmæssige værdi og samme beliggenhed beskattes på vidt forskellig måde. Grundstigningsskylden frembyder endvidere en alvorlig trussel imod den bestående ejendomsret, idet den gør det muligt for det offentlige at beslaglægge en stadig stigende del af de private grundværdier, og endelig virker grundstigningsskylden på den måde, at den gør det vanskeligt for nye befolkningsgrupper at erhverve eget hjem. Det er endda kun nogle af de uheldige egenskaber ved grundstigningsskylden, der har dannet grundlag for vor bedømmelse af dens virkninger; der kunne nævnes mange andre, men jeg skal ligesom den højtærede minister begrænse mig til nogle få eksempler, da vi jo i det kommende udvalg får lejlighed til at gennemdrøfte alle enkeltheder vedrørende denne lov.

I oppositionen er vi nået til den opfattelse, at vilkårlighederne og urimelighederne kun kan bringes ud af verden gennem en fuldstændig ophævelse af grundstigningsafgiften, og det er vor opfattelse, at enhver form for lapperier på den bestående lovgivning kun vil give stødet til nye urimeligheder og nye vanskeligheder. Det er ikke alene enkelthederne, men selve det grundlæggende princip, der er forkert i denne lovgivning. Grundstigningsskylden bygger på den filosofiske opfattelse, at det er muligt at inddrage de samfundsskabte værdier, men i praksis har denne filosofi ikke kunnet føres ud i livet, bl. a. fordi det ikke er og aldrig nogen sinde vil blive muligt at fastslå, hvad der er samfundsskabt, og hvad der er skabt direkte eller indirekte ved den enkeltes personlige indsats, lige så lidt som det er muligt at fast-

[Gottschalck-Hansen.]

sætte, hvor meget der er konjunkturbestemt.

Når man tænker på, hvad der er blevet sagt om de forjættende virkninger, denne lov ville få, og sammenligner dette med, hvad der rent faktisk er blevet tilfældet, må man unægtelig forbløffes. Der har i dansk lovgivning været eksempler på love, der ikke har indfriet de forventninger, man har stillet til dem, men dette er vist det eneste eksempel på en lov, der har ført til det stik modsatte resultat af det tilsigtede. Loven om grundstigningsskyld vil engang gå over i vort lands politiske historie som et rystende eksempel på den helt store politiske fejltagelse. Da regeringen sidst skærpede loven i 1960, udtalte ordføreren for et af de daværende regeringspartier, det ærede medlem hr. Kristian Kristensen, her i tinget — Folketingstidende 1959-60, sp. 5453 —:

„Det sikres nu gennem lovforslaget, at man i fremtiden kan pålægge den nye byjord, altså fremtidens byjord, afgifter, så vidt jeg forstår praktisk taget ned til landbrugsjordværdien, og det helt ejendommelige vil jo være, om man derved bringer det, der nu med fuld ret kaldes den dyre jord, vi bygger på, ned på sådanne priser, at den i fremtiden kan købes til bebyggelse til praktisk taget landbrugsjordværdi . . .“.

Ja, sådan sagde det daværende ærede medlem virkelig, og han sluttede med at erklære, at efter al menneskelig beregning ville loven medføre et ganske betydeligt prisfald for den jord, vi bygger på. Og hvad er så virkeligheden blevet? Ja, det fremgår af en udtalelse, som formanden for finansministeriets ekspertudvalg vedrørende grundstigningsskyld, professor, dr. jur. Bent Christensen, den 5. december 1963 fremsatte i dagbladet Aktuelt. Han sagde — jeg beder om formandens tilladelse til et citat —:

„Det må efter de foreliggende oplysninger om udviklingen i grundpriserne

antages, at grundværdiansættelserne for en- og tofamiliehuse ved 13. almindelige vurdering vil stige med op imod 125 pct. i forhold til 1960 i København, Frederiksberg og de københavnske omegnskommuner.“

I stedet for prisfaldet kom der altså en prisstigning på 125 pct. Dette kunne grundstigningsskylden ikke forhindre.

Prisen på jord bestemmes som på ethvert andet handelsobjekt af forholdet mellem udbud og efterspørgsel. Grundstigningsskylden kan kun medvirke til og har kun medvirket til, at priserne er gået i opadgående retning, fordi sælgeren nødvendigvis må sikre sig genskaffelsesprisen og derfor, hvad der også rent faktisk har været tilfældet, lader køberen afholde grundværdistigningsafgiften. Hertil kommer så, at regeringen har fastholdt byggezoneerne, hvilket har begrænset udbuddet af jord og presset priserne endnu højere i vejret, og dette til trods for at venstre og det konservative folkeparti i to på hinanden følgende samlinger har stillet forslag om en regulering og udvidelse af de nuværende zonegrænser.

Jeg skal lade retsforbundet hvile i fred. Det betalte sin pris for samarbejdet, og det er nu ude af billedet, men de to øvrige daværende regeringspartier, som også er de to nuværende regeringspartier, burde have indset, hvad konsekvenserne ville blive af grundstigningsskylden og af de skærper, den blev underkastet i 1958 og 1960.

Men erkender de to nuværende regeringspartier da deres fejltagelse? Ja, vi har nu hørt den højtærede finansministers bemærkninger. De indledtes med en indrømmelse af, at der knytter sig urimelige virkninger til den nugældende lovgivning om grundstigningsskylden, men regeringen kan beklageligvis ikke anbefale vort forslag. Den vil ikke være med til at bringe disse urimeligheder ud af verden ved at ophæve den nugældende lovgivning. Begrundelsen er, så vidt jeg kan skønne, den, at skønt der er begået uret før i tiden, må man fortsætte

[Gottschalck-Hansen.]

dermed, thi i modsat fald ville det føles ekstra uretfærdigt af dem, der er blevet ramt på et tidligere tidspunkt. Finansministeren tør ganske vist ikke bestride, at vi har ret i vor påstand om, at grundstigningsskylden i praksis må bæres af køberens som en ekstra byrde, og jeg kunne tilføje, at selv hvor staten optræder som køber, accepteres det, at den afgiftspligtige grundværdistigning er sælgeren uvedkommende. Det er en erfaring, jeg nu har efter 8 års sæde i den højtærede finansministers eget udvalg, finansudvalget. Nu ved jeg meget vel, at staten jo ikke skal erlægge denne afgift, fordi den er fritaget derfor, men det ændrer ikke en tøddel i selve princippet.

Men, siger den højtærede finansminister, der kan være tilfælde, hvor dette ikke er sket, og der kan navnlig i fremtiden indtræffe tilfælde, hvor dette ikke vil ske. Ja, det har man jo sagt, hver gang denne lov er blevet revideret, uden at det nogen sinde er lykkedes at få formuleret loven på en sådan måde, at det blev sælgeren og ikke køberens, der kom til at bære byrden af afgiften. Jeg tror ikke, finansministeren har ret. Under alle omstændigheder savnes dokumentation for, at der rent faktisk tages hensyn til køberens, men hvad man end siger herom, er det dog bedre at løbe en risiko for de urimeligheder, der kan opstå ved at gøre en uret god igen, end at opretholde eksisterende urimeligheder og tillade endnu mange flere ved at bevare denne lovgivning.

Så henviser den højtærede finansminister til de provenumæssige konsekvenser. Ja, jeg skal ikke bestride, at grundstigningsskylden er en indtægtskilde, som ad åre vil kunne tilføre det offentlige meget betydelige pengemidler, men i øjeblikket indbringer den i alt ca. 80 mill. kr. — det fremgår af finanslovforslaget — hvoraf 40 mill. kr. til staten og 40 mill. kr. til kommunerne. Statens budgetterede samlede indtægter andrager som bekendt i finansåret 1964-65 11.806 mill. kr., og heraf udgør grundstigningsskylden således kun godt 3 promille. Ærlig talt, højtærede finansminister, det kan ikke spille nogen afgørende rolle i et sådant budget, og for kommunerne betyder grundstigningsskylden kun ca. 1 pct. af de samlede skatteindtægter. Heller ikke dette kan være afgørende. Men uanset hvad man nu

vil sige herom, kan hensynet til statens og kommunernes økonomi naturligvis ikke begrunde en skat, som man i øvrigt anser for vilkårlig og urimelig. Det er da ikke anstændigt.

Finansministeren mener, at langt de fleste ejendomsbesiddere slet ingen grundstigningsskyld betaler eller kun betaler ret beskedne beløb. Må jeg i den anledning fremhæve et eksempel, der blev omtalt af redaktør Dan Larsen i Berlingske Aftenavis i går, hvoraf det fremgår, at et mindre parcelhus i Københavns omegn efter omvurdering som følge af ejerskifte har fået sin afgiftspligtige grundværdistigning forhøjet fra 10.400 kr. til 59.500 kr. med det resultat, at der for dette hus, hvor der hidtil er betalt 416 kr., fremtidig skal betales 2.380 kr. i grundstigningsskyld.

I øvrigt er situationen jo den, at antallet af dem, for hvem grundstigningsskylden er en tyngende byrde, stiger fra måned til måned og fra år til år. Ca. 7 pct. af samtlige parcelhuse sælges hvert år, og der er således allerede mange, der mærker grundstigningsskyldens fulde tryk. Efterhånden vil denne byrde komme til at omfatte alle.

Finansministeren erkender for så vidt også dette, idet han konstaterer, at mange føler sig utrygge med hensyn til de fremtidige virkninger, men han mener, at denne utryghed er blevet forøget gennem den kritik, grundstigningsskylden har været underkastet. Ja, ejerne kan jo selv slå efter i loven og se, hvad de har i vente af den kommende ejendomsskyldvurdering. I øvrigt er det jo formanden for finansministeriets eget ekspertudvalg, professor, dr. jur. Bent Christensen, og ikke mig, der har oplyst, at der ventes en stigning på ca. 125 pct. i ejendomsværdierne i Københavns omegn ved den forestående vurdering.

Om de udtalelser, den højtærede finansminister nu har fremsat med hensyn til, hvad regeringen agter at foretage sig, kan jeg sammenfattende sige, at de først og fremmest bærer præg af, at man under alle omstændigheder ønsker at udskyde afgørelsen til et senere tidspunkt. Enhver kan jo gøre sig sine tanker herom. Enhver kan tænke, hvad han vil om, hvad grunden er til, at man ønsker denne udsættelse, men det forekommer mig betegnende, at dagbladet Politiken i en ledende artikel i dag slutter med at

[Gottschalck-Hansen.]

fastslå, at regeringen med sin plan springer over, hvor gærdet er lavest. Man ønsker at vente med at tage stilling. Man vil vente, til der foreligger et resultat af overvejelserne i det ekspertudvalg, der er nedsat om boligudgifterne. Man vil vente, til der foreligger et resultat af overvejelserne i det ekspertudvalg, der er nedsat om byrdefordelingen mellem stat og kommune. Man vil vente, til der foreligger et resultat af overvejelserne i udvalget om forenkling af ejendomsskat-terne.

Ministeren kender måske den gamle revy- vise, der i sin tid blev sunget af den strålende, nu for længst afdøde skuepillerinde Liva Weel, hvori hun synger: Vente, bare vente. Det giver meget mere i rente, blot man kan vente.

Regeringen vil udskyde den 13. almindelige ejendomsskyldvurdering, der skulle være foretaget pr. 1. september i år, således at den først finder sted i september næste år. Det er imidlertid temmelig uklart, hvad der så vil ske efter den tid. Bevares, valget er overstået, og der er en ny situation, det erkender jeg, men jeg har vanskeligt ved at se, hvad vi kunne forvente efter den nye vurdering, hvad det ville ændre i selve billedet.

Hvad grundstigningsskylden angår, agter ministeren, som han selv siger, at udvide adgangen for fritagelse for ejere af en- og tofamiliehuse. Denne udvidelse består, så vidt jeg har forstået ekspertudvalget, fortrinsvis i, at den henstand med grundstigningsskyld, som man hidtil har kunnet opnå i kraft af § 69 ved at søge myndighederne, vil man i fremtiden opnå automatisk. I praksis betyder det jo ingen yderligere letelse eller blot en forenklet administration. I øvrigt er den højtærede minister vel bekendt med, at man igennem adskillige år administrativt og uden ansøgning har foretaget denne fritagelse i Københavns amt, så i dette område bliver der ikke tale om nogen nydannelse.

For øvrigt kan jeg ikke anerkende, at der er tale om fritagelse. Det reelle er, at der gives henstand med grundstigningsskylden. Det er unægtelig noget andet.

Så vidt jeg kan skønne, vil grundstigningsskylden blive opretholdt på sit nuværende niveau for alle de ejendomme, der i øjeblikket betaler grundstigningsskyld.

Ved handel med ejendomme, ved udstykning vil grundstigningsskylden som hidtil forfalde med sit fulde pålydende, og det eksempel, jeg før nævnte med Berlingske Aftenavis som kilde, vil ikke blive hjulpet af den plan, finansministeren nu har forelagt. Kun i tilfælde af fremtidige årsomvurderinger som følge af ombygning eller mageskifte vil der blive lagt loft over grundstigningsskylden i det år, regeringen agter at udsætte ejendomsskyldvurderingen. Det vil jeg gerne understrege. Det er begrænset og betinget.

Hvad angår de bemærkninger, finansministeren gjorde om det direktiv, regeringen agter at give det udvalg, der skal beskæftige sig med en forenkling af ejendomsbeskatningen, forekommer det mig at være så uklart, at jeg finder det ganske umuligt at tage stilling dertil på nuværende tidspunkt. Det er i hvert fald givet, at det ikke på nogen måde berettiger den højtærede minister til at udtale sig om, at ethvert grundlag for nuværende utryghed over for grundstigningsskylden vil falde væk. Nu ligger der selvfølgelig et vist forbehold i udtrykket „nuværende“. Skal det ses i modsætning til eventuel fremtidig utryghed, eller hvordan skal det i det hele taget opfattes? Ministeren vil måske svare mig på dette spørgsmål.

Mig forekommer det, at regeringens plan kun har bidraget til at øge usikkerheden om denne lovgivning, men vi får jo nu se, hvad der kan komme ud af de forestående udvalgsforhandlinger. Vi ønsker et grundigt udvalgsarbejde, men vi ønsker også et hurtigt udvalgsarbejde. Afgørelsen skal ikke udsættes, fordi det politisk er mest bekvemt for regeringen. Der skal ikke springes over, hvor gærdet er lavest, hvis man derved blot springer ind i det uvisse. Befolkningen venter en afgørelse, og der skal ikke herske tvivl om, at vi vil gøre vort til at indfri forventningerne, fordi de bygger på et krav om større retfærdighed og mere respekt for ejendomsretten.

Ove Hansen: Jeg vil gerne sige et par trøstende ord til det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen. Jeg forstod, at det ærede medlem var meget ked af loven om grundstigningsskyld og mente, at det var store politiske fejltagelser, vi havde gjort,

[Ove Hansen.]

da vi i sin tid gennemførte den lov, og at den ikke har haft nogen som helst betydning. Hvor ved det ærede medlem det fra? Hvis det ærede medlem ofte var vidne til eller medvirkende ved afslutning af handler rundt omkring, ville han have bemærket, at den afgiftspligtige grundstigning drøftes mellem køber og sælger. Jeg kender det fra mit arbejde på rådhuset, hvor vi har ret store grundsalg, og hvor man meget indgående drøfter bestemmelserne om afgiftspligtig grundstigning, og det er da givet, at en køber, der kender lovens bestemmelser, respekterer det, der forlanges, og tager hensyn til, om han kan overtage det, den afgiftspligtige grundstignings beløb udgør. Jeg har ikke noget at indvende imod, at man måske hellere ville have en anden form for afgift; men hvad vil venstre og det konservative folkeparti gøre for at modvirke den grundspekulation, vi har i vort land? Hver gang vi har forsøgt at bremse og dæmme op for denne spekulation, har partierne ikke været hjemme. Jeg kan nævne kapitalvindingskatten, jeg kan nævne købsretten, som kommunerne gerne skulle have haft, men som man ikke ville medvirke til at give dem.

Det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen udtalte ved fremsættelsen, at forslagsstillerne har foretrukket et forslag til folketingsbeslutning fremfor et lovforslag om ophævelse af de paragraffer i loven om vurdering og beskatning til staten af fast ejendom, der omhandler grundstigningsskylden, og begrundede det med, at der kan opstå vanskeligheder i forbindelse med ophævelsen, nemlig dels de virkninger, grundstigningsskylden har for andre lovområder, dels det behov for visse overgangsbestemmelser, der måtte opstå.

Jeg er enig med forslagsstillerne i disse betragtninger. Der er sikkert mange problemer, der skal undersøges og grundigt belyses, dersom dette forslag skulle blive til virkelighed. Det kan lyde meget smukt — ikke mindst i et valgår — at ville ophæve loven om grundstigningsskyld, men man må indstille sig på — og det tror jeg også forslagsstillerne gør, selv om det ikke fremgår af bemærkningerne til forslaget — at de ca. 80 mill. kr., som grundstigningsskylden andrager, skal tilvejebringes på anden

måde, formentlig over de personlige skatter, dersom grundstigningsskylden skulle bortfalde.

Inden jeg kommer nærmere ind på mit partis principielle betragtninger vedrørende spørgsmålet om ophævelse af grundstigningsskylden, vil jeg gerne knytte nogle kommentarer til de udtalelser, den ærede ordfører for forslagsstillerne fremkom med ved fremsættelsen. Det ærede medlem var af den opfattelse, at der ved den forestående 13. almindelige vurdering kunne forventes en stigning på henimod 125 pct. af grundværdierne. Denne store stigning var, hævdede det ærede medlem, i vid udstrækning fremkaldt af, at regeringen ikke har villet gennemføre en ændring af byreguleringsloven eller andre foranstaltninger, hvorved der kunne fremkomme et øget udbud af jord.

Ingen ved endnu, hvor store stigninger der vil finde sted ved den kommende 13. almindelige vurdering; men at det visse steder vil blive store stigninger, tvivler jeg ikke på, vel navnlig i forstadskommuner og kommuner med særlig vækst; de tal, det ærede medlem nævner, vil dog antagelig forhåbentlig kun høre til undtagelserne. Det er dog mit indtryk med det kendskab, jeg har til ejendomshandel, at der i det sidste års tid har været en synlig stabilisering af ejendomspriserne. Det ærede medlem begrundede imidlertid stigningen i ejendomspriserne med, at regeringen ikke har villet gennemføre en ændring i byreguleringsloven, hvorved indersonearealerne blev gjort større. Det er muligt, at indersonearealerne visse steder i landet burde gøres større; det kan naturligvis altid diskuteres; men at det skulle kunne medføre en særlig mærkbar nedgang i ejendomspriserne, tror jeg ikke på. Kun i 23 områder i landet findes der byudviklingsplaner, og jeg tror ikke, disse områder kan have nævneværdig indflydelse på prisniveauet i hele landet. Endelig — og det beder jeg det ærede medlem lægge mærke til — har mit parti erklæret sig indforstået med at se nærmere på zonegrænserne.

Det sidste par år har venstre og det konservative folkeparti fremsat forslag om ændring af byreguleringsloven, og vi har givet udtryk for, at vi gerne vil medvirke til en løsning; men der har ikke været så meget

[Ove Hansen.]

gang i udvalgsarbejdet, og det kan i hvert fald ikke være regeringens skyld, da venstre og det konservative folkeparti har haft formandsposterne i udvalgene og dermed bestemt tempoet. Nu er problemerne for tiden genstand for behandling i planlægningsudvalget, og det skulle da kun glæde mit parti, dersom vi kunne komme til et resultat og samles om en løsning.

Når der har været og fremdeles er stor efterspørgsel efter ejendomme, er det i og for sig et glædeligt tegn. Er det ikke udtryk for en vis velstand i vort land? Jeg tror, at når interessen for at erhverve sig en ejendom i dag er særlig stor, skyldes det først og fremmest pengeregigheden og de gode indtjeningsmuligheder, der råder ikke mindst i kraft af den store beskæftigelse. Det blev ved fremsættelsen antydnet, at grundstigningsskylden i høj grad var boligfordyrende, og forslagsstillerne fandt det beklageligt, at den modvirker det voksende ønske i befolkningen om at erhverve eget hus.

Jeg vil gerne sige her, så tydeligt det kan lade sig gøre, at mit parti meget gerne vil medvirke til at skaffe så mange som muligt eget hus. I den valgkamp, vi havde i fjor i forbindelse med folkeafstemningen, blev vi beskyldt for ikke at ville medvirke til, at folk fik eget hus. Det var en påstand, der var urigtig. Eget hus er måske den mest ideelle form for bolig. Hvorfor skulle vi dog være modstandere af denne boligform?

At grundstigningsskylden virker boligfordyrende, som det påstås af forslagsstillerne, tror jeg man skal være lidt forsigtig med at udtale sig om; den kan gøre det, det skal erkendes, men i de fleste tilfælde tror jeg ikke den gør det. Mange faktorer spiller nemlig ind, og man bør egentlig kende alle faktorer, før man udtaler sig med sikkerhed. F. eks. vil i en kommune med særlig mange sommerhusområder eller mange erhvervsvirksomheder, som ikke har hjemsted i den pågældende kommune, en ophævelse af grundstigningsskylden højst sandsynligt virke boligfordyrende. Der findes en del kommuner, hvor over halvdelen af ejerne af ejendomme ikke bor i den kommune, ejendommene er beliggende i, og derfor vil sådanne ejere nyde fordel ved ophævelse af grundstigningsskylden, hvor-

imod de skatteydere, enten de er ejere eller lejere, der bor i kommunen og derved er skattepligtige til denne kommune, kommer til at betale via de personlige skatter for den lettelse, som de udenbys boende nyder fordelen af. En komunes struktur er i høj grad afgørende for, om grundstigningsskylden virker boligfordyrende eller gør boligerne billigere. Endelig spiller en skatteydere indkomststørrelse jo også en væsentlig rolle.

Grundstigningsskyldens formål har været, som også det ærede medlem var inde på, at inddrage de samfundsskabte grundværdier til fordel for det offentlige. I mange tilfælde er det vel samfundets indsats, der har forøget grundenes værdi, og derfor synes det nærliggende, at også samfundet får sin andel i værdiforøgelsen. Det ville være urigtigt af mig, dersom jeg ville påstå, at loven om grundstigningsskyld virker retfærdigt og tilfredsstillende overalt. Det er ikke tilfældet, og det kan jeg kun beklage. Jeg har desværre fra mit daglige arbejde set eksempler på, hvorledes grundværdistigningen har virket mindre heldigt. Jeg tænker på følgerne af årsomvurderingen, som undertiden kan medføre ret betydelige og tilfældige forhøjelser af den afgiftspligtige grundstigning, selv om der ikke foreligger salg af jord, men blot en bygningsforandring.

De indvendinger, der oftest fremføres mod grundstigningsskylden, er, at det så godt som altid er køberen, der kommer til at overtage den afgiftspligtige grundstigning, og ikke som tilsigtet sælgeren. Det er som regel sælgeren, der opnår fortjenesten, og derfor burde det være ham, der skulle betale den afgiftspligtige grundstigning.

Ved den sidste ændring, som vi foretog i loven om grundstigningsskyld, formulerede vi § 64 således, at en køber har ret til at forlange, at vederlaget nedsættes med den afgiftspligtige grundstigning, endvidere at hverken køber eller sælger kan fraskrive sig retten til at kræve vederlaget reguleret. Tydeligere kan det næppe formuleres, men det synes, som om de, der har bistået ved og kender lidt til handlerne — jeg tænker her på advokater og ejendomsmæglere — ikke altid har fulgt det, som loven tilsigtede.

I bemærkningerne til det forslag, som vi lige har til behandling, henviser man til Advokatbladet, der bl. a. omtaler, at det

[Ove Hansen.]

er sædvane, at parterne i en ejendoms-handel først enes om en pris eksklusiv af afgiftspligtig grundstigning og derefter ved slutsedlernes oprettelse lægger den afgiftspligtige grundstigning til købesummen med det beløb, som den efter oplysning fra myndighederne viser sig at andrage. Jeg tvivler ikke på rigtigheden af de oplysninger, som Advokatbladet bringer, men den fremgangsmåde, der hidtil er anvendt ved ejendomshandler, er efter min opfattelse ikke overensstemmende med det, som jeg synes loven forudsætter. Jeg havde den opfattelse, da vi formulerede denne § 64, at en slutseddel skulle udfærdiges, når der mellem parterne var opnået enighed om handel og vilkår. Når der så forelå en beregning af den afgiftspligtige grundstigning, skulle reguleringen af købesummen finde sted. I langt de fleste tilfælde ville dette sikkert medvirke til, at det blev sælgeren, der kom til at svare den afgiftspligtige grundstigning.

Jeg beklager, at man ikke har fulgt de retningslinjer, jeg her har givet udtryk for; og vil man fortsætte, som man hidtil har gjort, så erkender jeg, at vi må prøve på at finde en anden løsning.

Jeg kan oplyse, at mit parti er villig til at følge den tanke — eller rettere det forslag — som den højtærede finansminister lige har redegjort for, nemlig at grundstigningsskylden fikseres på det nuværende grundlag, og således at skævheder og urimeligheder, der er opstået siden 12. almindelige vurdering, rettes. Derved skulle det jo være muligt at hindre, at nogen kommer til at betale højere grundstigningsskyld af de ejendomme, som de i øjeblikket besidder.

Mit parti kan derimod ikke medvirke til, således som de ærede forslagsstillere har stillet forslag om, at grundstigningsskylden helt bortfalder efter 13. almindelige vurdering. Jeg tror, at følgerne af en sådan beslutning vil være større, end man gør sig tanker om, men jeg kan tilføje, at vi er villige til at deltage i det udvalgsarbejde, der nu forestår, og vi vil gerne bidrage til en grundig undersøgelse og kulegravning af hele problemet om grundstigningsskylden.

Finansministerens forslag om at udskyde 13. almindelige vurdering et år kan vi ligeledes tiltræde, ja, vi finder det endog

hensigtsmæssigt, at vurderingen udsættes et år. Derved får vi mulighed for og tid til en nærmere prøvelse og bedømmelse af de ekspertundersøgelser, der finder sted for tiden.

Vor endelige stilling vil naturligvis være afhængig af de resultater, vi kommer til under udvalgsarbejdet. Skal der slækkes på grundstigningsskylden, må det være en forudsætning, at der kan vises andre veje for beskatning af store fortjenester ved salg af fast ejendom. Finansministeren har allerede berørt mulighederne for en skærpet indkomstskat ved virkelig store ejendomshandler, og hvor der er opnået ekstraordinært store fortjenester.

Finansministeren ventilerede også tanken om at gøre ejendomsskatterne udelukkende til kommunale ejendomsskatter. Jeg tror, at denne idé vil blive modtaget med stor tilfredshed i alle kommunale kredse. Herved vil navnlig de stærkt voksende kommuner få mulighed for at føre en skattepolitik, der vil være i stand til at kompensere tabet fra den fiksering, der formentlig nu vil finde sted for grundstigningsskyldens vedkommende.

Jeg vil slutte disse bemærkninger med at udtale, at selv om vi ikke kan gå med til at ophæve grundstigningsskylden efter 13. almindelige vurdering som foreslået af oppositionspartierne, kan jeg love mit partis medvirken til en grundig udvalgsbehandling af problemet.

Axel Kristensen: Vi har en vis forretningsorden i dette hus. Efter denne skal et lovforslag omdeles i det øjeblik, det fremsættes, og så er der en frist inden første behandling, således at man har lejlighed til at sætte sig ind i det. I dag ser vi dette omgået ved, at finansministeren faktisk fremsætter forslag, som vi uden at have læst det — for vi har ikke fået talen — skal tage stilling til og debattere. Formelt er selvfølgelig forretningsordenen ikke overtrådt, men det er urimelige vilkår at byde os at debattere under. Mange af de udtryk, som den højtærede finansminister brugte, var så uklare, at det er umuligt for os at bedømme dem, og jeg må derfor have lov til at sige, at jeg holder den tale, jeg ellers ville have holdt, og debatterer ud fra det forslag til beslutning, der er fremsat, og jeg skal

[Axel Kristensen.]

derefter prøve på at gøre nogle bemærkninger til det, den højtærede finansminister har sagt. I det, jeg har at sige om vort eget forslag, vil der selvfølgelig være svar på meget af det, den højtærede finansminister har sagt — håber jeg da — fordi selve sagen derved belyses.

Ligesom på boligområdet viser følgerne af en lovgivning om grundværdistigningsafgifter, at væsentlige indgreb i den naturlige liberale prisdannelse medfører forvirrende, urimelige og skadelige tilstande. Gang på gang har man med få års mellemrum ændret lovgivningen om grundværdistigningsafgift for at få den til at virke efter sin hensigt, så sælgeren betalte pristigningsafgiften til samfundet. Hver gang forøgedes bare vanskelighederne, og afgifterne gjordes mere og mere til skat på inflationen i stedet for på de såkaldte samfundsskabte værdier. Samtidig gjordes det hele mere og mere uoverskueligt og uforståeligt for befolkningen. Jeg tror, jeg har ret, når jeg siger, at selv for hovedparten af det høje tings medlemmer er lovens virkninger og administration temmelig uklar; men én ting ved alle, der har mindste kendskab til lovens virkninger, og det er, at sælgeren aldrig tager stigningsskylden på sig, end ikke når det er staten eller kommunerne, der handler. Det er altid køberen, der må overtage denne meget store byrde ud over den pris, som ejendommen faktisk kunne købes for, fordi ingen sælger sin ejendom, uden at dette giver ham fordele, der er tilstrækkelig fristende til at fremkalde salget.

Jeg vil gerne spørge det ærede medlem hr. Ove Hansen, der står her og taler om, at advokater og ejendomsmæglere søger at forvrænge det, der var meningen med loven, om han vil være så venlig at sige, hvor mange handler han har afsluttet, hvor der udtrykkelig står, at det er køberen, der overtager byrden, og hvor han altså personlig har gjort nøjagtig det, han angriber de andre for. Jeg tør vove at påstå, at det ærede medlem ikke har afsluttet én handel, hvor han ikke har handlet sådan.

Jeg vil med et eksempel bygget på tal taget fra faktiske handler demonstrere, hvor urimelige forholdene er.

En industrivirksomhed køber i begyndelsen af 50erne et stort areal, der hidtil

har været landbrug, for her at samle sine københavnske virksomheder og betaler 1 kr. 50 øre pr. m² for dette areal, der er overordentlig velbeliggende. Efter få års forløb solgtes på indtrængende anmodning fra kommunen en del af arealet til andre industrivirksomheder, og der opnåedes ved sidste salg en pris på 30 kr. pr. m², altså relativt få år efter, at man havde købt det for 1 kr. 50 øre pr. m². Virksomheden, der er et aktieselskab, betaler derefter 45 pct. af fortjenesten i indkomstskat og beholder således som formue 15 kr. 68 øre pr. solgt m². Med 6 pct. i rente af dette beløb, hvoraf man igen betaler 45 pct. indkomstskat, beholder sælgeren her 52 øre pr. m² i indtægt om året af den gevinst, han har haft, og så går spillet videre. De resterende usolgte arealer vil nu blive opvurderet og antagelig på følgende måde: salgsprisen er 30 kr., og indkøbsprisen er 1 kr. 50 øre, der temmelig nøje svarer til grundbeløbet plus de 55 pct. i konjunkturtillæg. Værdistigningen er altså 28 kr. 50 øre. Når man nu herefter så skal vurdere ejendommen, så skal der altså til de 30 kr., som firmaet fik, lægges en værdistigning, som skal svare til kapitaliseringen af 4 pct. af fortjenesten på 28 kr. 50 øre. Hvorledes man vil kapitalisere det — det kan man jo gøre på forskellig måde — men hvis man skulle gøre det rimeligt, skulle man vel tage 75 til 80 pct. af de 28 kr. 50 øre. Jeg har i det eksempel, jeg her har stillet op, taget mindre, nemlig kun halvdelen, for derved at komme ned på de laveste tal, der overhovedet i allergunstigste tilfælde kunne være tale om; det vil sige, at der til de 30 kr. ved vurdering til ejendomsskyld skal lægges 14 kr. 25 øre. Det vil altså blive vurderet til 44 kr. 25 øre, men man kunne akkurat lige så vel have risikeret, at det i praksis blev sat til 55 kr. Det ville en meget kyndig vurderingsmand over for mig have hævdet at det ville blive sat til, men der findes en enkelt kendelse for et enkelt tilfælde i Københavns omegn, hvor man har nøjedes med halvdelen, og jeg har valgt denne laveste metode.

Nu skal man så af de 44 kr. 25 øre betale grundskyld; det er ca. 3 pct. i Københavns omegn; og derefter skal man betale 4 pct. af grundskyldsstigningen, som er 42 kr. 75 øre. Man får da en årlig skat på 3 kr. pr. m², som lige så vel kunne være blevet

[Axel Kristensen.]

4 kr. Det vil sige, at skatten på 1 ha her bliver 30.000 kr. om året for et areal, der er købt for at ligge hen en 20-30 år. Når man samler sine virksomheder, river man dem ikke ned på én gang, når det er millionbeløb, der står i dem. Det tager tid at samle en sådan virksomhed.

Det er altså ikke grundspekulanterne, det er ganske simpelt staten, der får det helt afgørende udbytte af grundværdistigningen, og det fordyrer produktionen og hindrer mulighederne for rationalisering og hindrer også mulighederne for en samling og en rimelig form for udvikling af vort erhvervsliv. Her drejer det sig om et stort areal, og det vil være helt umuligt for virksomheden at have dette liggende i den årrække, det drejer sig om. Med denne beskatningsform forringer man altså dansk erhvervslivs konkurrenceevne. Det må være helt forkert. Det må være helt forkert, at man gennem en sådan beskatningsform beskatter produktionen og bringer produktionsomkostningerne op. Der ved gør man det vanskeligt at konkurrere med importerede varer. Når man derimod lægger beskatningen på forbruget i stedet for på produktionsfaktorerne, da ligestiller man dansk erhvervslivs varer — mindst ligestiller man dem — med de varer, man importerer. Mig bekendt har man ikke i noget land i verden en beskatning, der svarer til den, vi har her.

Jeg kender et tilfælde, hvor en virksomhed for få år siden købte for 16 kr. pr. m². Manden bygger, er meget dygtig; 80 til 90 pct. af hans virksomhed går til eksport. Få år efter må han hos kommunen købe nabogrunde til 75 kr. pr. m², og derefter må han betale de tilsvarende skatter også af de gamle grunde, han havde før, og virksomheden får en væsentlig skattemæssig fordyrelse af de allerede eksisterende produktionsmidler og grunden. Selv om denne virksomhed, jeg nævnte før som hovedeksempel, ikke havde solgt én m², så havde den fået denne situation og denne fordyrelse, når blot naboerne havde solgt.

Den samme fordyrelse, som således rammer erhvervsvirksomheder, rammer også beboelseshuse og særlig udlejningshusene og her atter mest de nye, idet udlejningsejendomme ikke har de lempelser, som en- og tofamiliehuse har. De får jo dispensation,

så grundstigningsafgiften bliver hvilende på den højde, den har ved første vurdering, efter at den er købt. Denne dispensationsform gør, at den, der i øjeblikket køber et hus til sig og sin familie, antagelig får dobbelt så høj en skat som den, der købte det samme hus for blot 3 år siden.

Jeg skulle forleden dag hjælpe en af mine ingeniører med at købe en bolig, fordi han flyttede til København, og ved den handel vil det utvivlsomt gå således, at huslejen bliver 1.500 kr. højere for ham end for ham, der solgte det; og han, der solgte huset, skulle flytte til Århus. Det var en anden ingeniør, og han fik også en højere husleje derovre, fordi han skulle købe under disse tåbelige beskatningsforhold.

Det vil altså sige, at man med denne urimelige beskatningsform — hvis man har brug for mindre plads, hvis børnene rejser hjemmefra, eller mere plads, fordi børnene bliver større — altså skal betale mere i skat til det offentlige.

Jeg har nævnt en række tal for virksomhedernes vedkommende, fordi det jo i sidste ende er omkostningerne, vi som forbrugere alle sammen skal være med til at betale. Det er klart, at tallene for en virksomhed kan blive større end for det enkelte parcelhus, fordi det er en større enhed, men derfor kan udgiften for den enkelte parcelhusejer eller for den enkelte lejer i en etageejendom jo meget nemt blive langt alvorligere end for virksomheden og i virkeligheden ramme ham langt hårdere.

De eksempler, vi allerede har set på de helt urimelige og tilfældige virkninger af grundstigningsskylden ved omvurderinger, fordi man laver en lille ombygning, hvor man kan få en voldsom forøgelse skattemæssigt med faktisk nedsættelse af bygningens vurdering, fordi man har forbedret den med et beløb og forhøjet grundens vurdering, og så får pålagt højere grundværdistigningsafgift, fordi man har ofret nogle få tusinde kroner på at forbedre sit hus — alle disse urimelige forhold må fremkalde alvorlige bekymringer, når man ser på virkningerne af de forestående almindelige vurderinger.

Måske siger de mange tal ikke så meget, men lad mig nu alligevel for at få det helt klart, hvad vi taler om, nævne et eksempel, der ganske godt illustrerer forholdene i en udstykningskommune som Greve-Kilde-

[Axel Kristensen.]

brønde — det gælder også andre kommuner i de større byers omegn. Kommunen solgte grunde til 10.000 kr. pr. stk.; man havde forud forhørt sig om, hvad den afgiftspligtige grundværdi af disse grunde måtte forventes at blive, og havde fået oplyst, at man måtte regne med ca. 7.000 kr., da arealerne ved udstykning havde stået til godt 1.000 kr.; men man fik efter handelen vurderet grundene op således, at den afgiftspligtige grundværdi blev 12.500 kr., og det vil i virkeligheden sige, at disse mennesker får en skat på 900 kr., medens forrentningen af det, de har givet for ejendommen, kun er 600 kr.

Det er stadig det offentlige, der tager hovedparten og hovedparten af fordyrelsen. Det ærede medlem hr. Ove Hansen købte for nylig Lautrupgård og gav 35.000 kr. for den ... (*Afbrydelse*: Millioner!) ... ja, 35 millioner — selvfølgelig, det er jo ikke små tal, det ærede medlem hr. Ove Hansen er vant til at regne med; det ved vi godt — deraf var de 5 mill. kr. vel bygningernes værdi, så er der 30 mill. kr. tilbage i grundværdi. Når det areal en dag bliver udstykket, selv om prisen til den tid ikke er steget, må man regne med, at det vil blive vurderet op til 50 mill. kr. på basis af den handel. Med grundværdistigningsafgiften af de 49 mill. kr. vil der blive en beskatning på 3½ mill. kr. om året. Det er det, det offentlige årlig tager ud af ejendommen, og derved fordyrer man de boliger og de virksomheder, der skal opføres derpå. Man er forarget over sælgere, der går med et eller andet antal millioner én gang, 20 eller 30 mill. kr., men efter dette tager det offentlige årligt 3½ mill. kr.

Jeg har fået et eksempel i dag ude fra Birkerød. Det drejer sig om en forretnings-ejendom, der ligger på hovedgaden. Den har kun et areal på 2.345 m². Den havde i 1960 en grundskyldvurdering på 124.000 kr. og en ansættelse til grundværdistigning på 55.000 kr. Den 1. september 1963 er den omvurderet, så den nu har en grundskyldvurdering på 373.000 kr. og et afgiftsplig-

tigt beløb på 304.000 kr. med afgift af grundværdistigningen. Der sidder en slagter i den butik. Hans årlige husleje stiger til 20.000 kr. om året ved beskatningen.

Man forstår, at man ikke mere tør byde den danske befolkning disse vilkår, og den højtærede finansminister er i stærk march for at komme væk fra følgerne af dette. Jeg tror, det vil være klogt at gøre det, inden vælgerne får lejlighed til at udtale sig en gang til om den slags lovgivning. Regeringen og dens partier har faktisk erkendt, at loven slet ikke har virket efter sin hensigt, ved at gennemføre kapitalvindingskatten ved ejendomssalg og ved at skærpe denne lov med den i foråret 1963 foretagne ændring.

Ganske vist omfatter kapitalvindingsloven også bygninger, men hele argumentationen om kapitalvindingskatten gik alene på fortjenesten ved de høje jordpriser. Man har således erkendt, at man ikke med grundværdistigningsafgiften rammer urimelig fortjeneste på jordhandel. Når man så endvidere gennem bebudelse af vidtgående lempelser for parcelhuse demonstrerer, at man fortsat ikke tør byde de mange parcelhusejere de uhyrligheder, som loven skaber, og når man efter fremsættelsen af vort forslag, som behandles her i dag, vil medtage udlejningsejendomme i lempelserne og derefter naturligvis ikke kan lade erhvervsjendommene ene tilbage, så bliver det alt sammen undtagelser. Hvorfor så dog ikke erkende fejltagelsen og lade loven falde helt bort? For øvrigt ville en rimelig ligestilling af udlejningsejendomme med parcelhuse være på sin plads. Jeg forstod også på den højtærede finansministers bemærkning, hvis jeg opfattede den rigtigt, at han erkendte, at der var en væsensforskel på mulighederne for lempelse for udlejnings-ejendomme og for parcelhuse. Hvorfor ikke behandle dem efter samme lempelsesregler som tofamilieshusene, hvor man lader grundstigningsafgiften efter sidste vurdering efter købet være hvilende, indtil man sælger igen? Hvis man anvendte dette på udlej-

[Axel Kristensen.]

ningsejendomme, ville man atter give de sociale boligselskabers byggeri en særstilling, for de ejendomme handles nemlig ikke, så de ville altså aldrig få en stigning, hvorimod private ejendomme, der handles, ville få en stigning, hver gang der handles. Man ville gøre det umuligt at komme nogen vegne med det forslag, vi fra vor side har stillet om, at lejerne skal kunne overtage deres lejligheder, for det ville være en handel, og så ville den hvilende grundstigningsafgift træde i kraft igen.

Det har været fremført, at lovens bortfald ville skænke jordhandlerne store formuer. Det er imidlertid udi fantasien, at der findes et nævneværdigt antal tilfælde, hvor nogen køber en ejendom for at lade den ligge og tjene værdistigningen. Skatterne tillader det simpelt hen ikke. Når man begynder at udstykke og byggemodne, så skal man sælge hurtigt, for man skal svare indkomstskat i det år, hvor man sælger, og man får afdragene væsentligt senere. Så kan man simpelt hen ikke magte det indkomstmæssigt; da de, der handler med jord, jo betaler indkomstskat af, hvad de tjener på ejendomshandlerne, kan de simpelt hen ikke klare indkomstskatproblemerne, og de kan heller ikke klare skatterne, mens jorden ligger.

De eneste grundspekulanter af format, der findes, er kommunerne, fordi de kan lade skatteyderne finansiere rentetabet ved spekulationerne, og ved dette gøres kommunerne faktisk til herrer både over boligernes og erhvervsvirksomhedernes udvikling, hvad folkeafstemningen jo netop tog så stærkt afstand fra. I det af den højtærede boligminister nedsatte udvalg om byplanlægning og landsplanlægning sagde formanden for de kommunale organisationer så sent som i går, at de ikke var interesserede i en ekspropriationsret, for de købte i forvejen alt det, de har lyst til og ønsker indflydelse på. I øvrigt er det ud over kommunerne praktisk taget kun dem, der har byggevirkomhed, der køber ind på lang sigt, da de må have god tid til at planlægge, få byggetilladelse o. s. v. Det er i overvejende grad de såkaldte sociale boligselskaber, der ligger med disse jorder, og det kan normalt ikke være formålet at beskatte disse byggegrunde så urimeligt, at huslejerne forøges.

I øvrigt kan jeg henvise til forslaget bemærkninger og den skriftlige fremsættelsestale, der naturligvis også helt dækker ventres synspunkter. Der nævnes her, at vurderingernes usikkerhed er stor, og det skal være fastslået, at det er noget svært at vurdere en bebygget ejendom, der har en handelsværdi, og sige, hvad der er jordværdi, og hvad der er bygningsværdi; det kan vist blive meget, meget svært, når der slet ikke handles tilsvarende jord i nærheden.

Men hvis man tager et gartneri på 7-8 ha med ca. 2.000 m² drivhusareal beliggende i en yderzone, vil et sådant gartneri vel nok være omkring 500.000 kr. værd med 100.000 kr. i jordværdi, og der vil ingen grundværdistigningsafgift være på det. Hvis man indlemmer gartneriet i en byggezone, en inderzone, uden at kloakkerne anlægges — det sker i ikke ringe omfang — kan det teoretisk overgå til byggegrunde, men ikke i praksis, og så kan det ligge mange år, før det kan udstykkes. Alligevel vurderes det op og belægges med betydelige skattebyrder. Hvis man vil vurdere det efter brugen, er det stadig væk ikke mere end 500.000 kr. værd; det er jo den bedste brug, der kan gøres af det, den, der svarer til de 500.000 kr.; men man vurderer det med henblik på en kommende udstykning og giver ejeren en helt urimeligt dårlig stilling gennem forøgede grundskatter, gennem grundstigningsafgifter. Et tilsvarende gartneri med drivhuse, men med et mindre areal, kan overhovedet ikke sælges så dyrt, at byggegrundsprisen kan betale udstykningen, men alligevel vurderer man det op og gør det næsten umuligt for de pågældende mennesker at klare sig. Forøgelsen af skatten burde aldrig ske, før ejendommen faktisk er steget, så den kan realiseres til en pris, som gør, at ejeren kan genetablere sig.

Da vi drøftede disse ting, var vi selvfølgelig klar over, at der kunne være områder, der krævede undersøgelse. Derfor vil vi bede om at få en udvalgsbehandling.

Jeg er ked af, at jeg har talt for længe, men jeg kan bede om ordet igen, så jeg kan få lejlighed til at gøre nogle bemærkninger til den højtærede finansminister. Men jeg vil gerne sige, at de anker, som den højtærede finansminister havde, så vidt jeg kunne opfange dem, er der taget hensyn til

[Axel Kristensen.]

i vort forslag. Det siger nemlig, at bortfaldet først skal ske med skattemæssig virkning fra 1. april 1965, og det vil sige, at der er ingen, der mister nævneværdige provenuer i den tid, der kommer. Der er rigelig tid til at foretage de fornødne undersøgelser af, hvilke nødvendige ændringer bortfaldet måtte medføre.

Helge Larsen: Det radikale venstre er klar over, at grundstigningsskylden i en hel del tilfælde virker åbenbart urimelig, navnlig over for bebyggede grunde, hvorfra udstykning ikke kan foretages, altså navnlig over for parcelhusbebyggelser, og vi er rede til at finde udveje til at afhjælpe disse urimeligheder. Det er ikke og skal ikke være hensigten med grundstigningsskylden at udsætte husejere for uventede og urimeligt høje beskatninger. Det er hensigten med grundstigningsskyld at beskatte navnlig ubebyggede arealer, der holdes tilbage fra salg, holdes tilbage i spekulationsøjemed, og at beskatte dem så kraftigt, at de kommer i handelen. Derved kan grundstigningsskyld bidrage til at regulere og sænke grundpriserne, idet den øger udbuddet, men det siger sig selv, at dette formål, at tvinge arealer frem til bebyggelse, ikke kan nås over for allerede bebyggede grunde. Som det er nu, kan derfor omvurdering af ejendomme, hvorfra der ikke kan udstykkes, medføre urimelige konsekvenser ved grundstigningsbeskatningen.

Det er nok disse ting, der er det væsentlige i den debat om grundskylden, der længe er gået over landet, og som sagt er mit parti rede til at medvirke til at finde en retfærdig ordning på disse forhold, og vi er rede til at deltage i udvalgsbehandlingen af det forslag, som er fremsat fra venstres og de konservatives side.

Men venstres og de konservatives forslag rækker jo langt videre og må derfor også ses i en større sammenhæng, og her må jeg komme med nogle kritiske bemærkninger over for forslaget, ikke mindst på baggrund af et par bemærkninger, som ordføreren for forslagsstillerne, det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen, gjorde.

Det ærede medlem var i visse afsnit af sin tale ejendommelig sorgløs. Der var en sorgløshed i det ærede medlems tale, som

i og for sig forbløffede mig, en sorgløshed, som navnlig kom frem, da det ærede medlem skulle forklare, at dette med at afskaffe grundskylden ikke betød noget for staten og kommunerne, for det var så små beløb, det angik — det var 80 mill. kr. — og disse 80 mill. kr. fik det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen let, elegant og sorgløst til næsten at forsvinde i den blå luft. Så let tror jeg ikke det ærede medlem kan tage det beløb, som grundskylden indbringer. Det ærede medlem tilhører jo et parti og en opposition, som gerne vil fremstille sig som regeringsalternativ og som regeringsmulighed, og det medfører jo, hvad man vel kan karakterisere med det gamle ord, at adel forpligter, og derfor forekommer det mig, at de bemærkninger, det ærede medlem gjorde, nødvendiggør visse kritiske kommentarer.

Det forslag til folketingsbeslutning, som de to partier venstre og de konservative har fremsat, er jo ikke — og det er værd at lægge mærke til — et forslag om at ophæve grundstigningsskylden, men et forslag om at opfordre regeringen til at stille forslag derom, og det er unægtelig også den letteste og formentlig også den mest populære form. De ærede forslagsstillere slipper for at sige, hvordan det skal gøres, og hvilke konsekvenser det får. De kan klare sig med det enkle at sige til skatteyderne, at her er en udgift, de skal slippe for.

Nu er grundstigningsskylden imidlertid — og det erkendte det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen da også — en indtægt både for staten og for kommunerne, og det ærede medlem sagde, at for kommunerne andrager den 1 pct. Jeg skal ikke bestride, at dette tal er rigtigt — jeg har ikke regnet det efter, men har ingen grund til at tro, at det ikke er rigtigt — men det ærede medlem glemmer, at der findes en mængde kommuner, som ikke har nogen indtægt af grundstigningsskyld, fordi grundstigningsskyld ikke betales i disse kommuner, men at der på den anden side er en række kommuner, for hvilke grundstigningsskylden er en ganske væsentlig indtægtskilde. Det gælder særlig kommuner, der har store udgifter til veje og kloakker og byggemodning, altså kommuner, der er i stærk vækst, og som ikke har mulighed for at spare et beløb, der svarer til det, som de eventuelt

[Helge Larsen.]

måtte miste, hvis grundstigningsskylden bortfaldt. Disse kommuner skal altså skaffe andre indtægter, og det kan de kun gøre ved at forhøje indkomstskatterne eller forhøje de kommunale grundskatter. Ingen af delene er, så vidt jeg er orienteret, oppositionspartierne begejstret for, og man slipper altså let uden om dette spørgsmål ved at gå den nemme vej at opfordre andre, i dette tilfælde regeringen, til at klare opgaverne...

Formanden: Jeg henstiller, at samtalerne i salen bringes ned til det mindst mulige.

Helge Larsen: Jeg synes ikke, at denne lette måde at omgå spørgsmålet om virkningerne af provenutabet helt er, hvad man kan vente af partier, der gerne vil vise en ansvarlig politik, partier, som stræber efter at regere og formentlig selv mener at kunne regere bedre end dem, de ønsker at sætte fra styret.

På lignende måde som i forholdet til kommunerne og deres indkomster er det jo i forholdet til staten. Det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen gjorde ganske vist opmærksom på, at den indtægt, som staten har af grundstigningsskylden, ikke er så forfærdelig stor i forhold til, hvad statens indtægter i øvrigt er — og det er naturligvis rigtigt, det har det ærede medlem fuldstændig ret i — men her synes jeg det ærede medlem glemte at se på sammenhængen.

Det er ikke så forfærdelig mange dage siden, at et andet medlem af det konservative folkeparti ankede over, at der ikke allerede var gennemført fuld folkepension. Det er ikke ualmindeligt at høre, at man fra det konservative folkepartis side har ønsker om væsentlige og i og for sig berettigede udgifter; man kan bare nævne Store-Bæltbro og meget andet; det er i hvert fald meget vel kendt, at man fra konservativ side til hver en tid har ønsker om, at skatterne skal nedsættes, og derfor synes jeg, man med rette kan karakterisere det ærede medlems udtalelser her som meget sorgløse. Der er ikke linje eller sammenhæng i dette.

Vi må altså, og det tror jeg det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen, det ærede medlem hr. Axel Kristensen og jeg formentlig let kan blive enige om: vi må slå

fast, at går vi til at ophæve grundstigningsskylden, skal der skaffes dækning for det manglende beløb både til stat og kommune. Det bør være klart for alle.

Hvad grundstigningsskylden i øvrigt angår, har vi, som jeg allerede har nævnt, fra det radikale venstres side erkendt, at den er kommet til at virke urimelig i en hel del tilfælde. Det gælder nok i særlig grad i bebyggede arealer, villabebyggede arealer, men også i andre tilfælde, og vi er som sagt parat til at medvirke til at finde en ændring af dette. Men jeg tror ikke, at de ærede forslagsstillere har ret i alle deres påstande om grundstigningsskylden. Det skal nok vise sig, at den i mange tilfælde har holdt grundpriserne nede.

Jeg er klar over, at i begyndelsen af denne lovgivnings eksistens var man næppe fuldt ud opmærksom på dens virkninger. Jeg tror, at man ikke mindst efter den debat, der føres og er ført om grundskylden i den senere tid, er blevet klar over det og klar over, at det er en afgift, som køberne tager med i betragtning ved handel. Jeg er temmelig sikker på, at f. eks. omkring Lundtoftesletten er grundstigningsskylden af en sådan størrelse, at der af køberne tages hensyn til den, så grundpriserne reguleres derefter. I alt fald er der ikke tvivl om, at kreditforeninger, sparekasser og andre kreditinstitutioner tager den i betragtning, når de udmåler lån i ejendommene. Rentebyrden af lån og grundstigningsskyld tilsammen i sådanne ejendomme og rentebyrden af de oprindelige lån i tilsvarende ejendomme uden grundstigningsskyld er næppe så forskellige, og deri ligger jo, at prioriteringen stort set bliver den samme blot med den forskel, at i det første tilfælde svares en del af renten til kommunen, i andre svares den til privat lånekapital; men jeg tror, det er urealistisk at tro, at finansieringen af ejendommene — og dermed i vid udstrækning deres pris — ikke påvirkes af grundstigningsskylden. Det vil igen sige, at ophæves den, kan der pantsættes større værdier. Man bør derfor også tage i betragtning, om den ændring i belåning og i pantsætning, der vil ske ved bortfald af grundstigningsskyld, er rimelig og ønskværdig.

Den samme overvejelse gælder i forhold til ubebyggede arealer i byudviklingsom-

[Helge Larsen.]

råderne. Det ville stride mod sunde økonomiske overvejelser, om ikke grundstigningsskyld af væsentligt omfang på sådanne arealer, der ikke giver udbytte i forhold til værdi og beskatning, netop medvirker til at få sådanne arealer frem til salg. Det forekommer mig, at netop enkle privatøkonomiske overvejelser hos ejere af sådanne grundarealer ikke kommer til at stemme overens med den teori, der er forfægtet af de ærede forslagsstillere, om, at grundstigningsskylden ikke medvirker til at bringe jord frem til salg, og at den altså heller ikke skulle modvirke grundprisstigning. Jord er jo en mangelvare i Danmark og bliver det mere og mere, jo flere vi bliver om at dele arealet. Besiddelsen af store arealer i de store byudviklingsområder bliver derfor mere eller mindre et monopol, og et demokratisk samfund kan vel ikke være ligegyldigt over for sådanne monopoler. Deres værdi øges jo uvægerligt med samfundsudviklingen, uden at ejeren behøver at bidrage det mindste til værdistigningen. Derfor må det være rimeligt med en beskatning af disse værdier, så samfundet får en del af det, det har været med til at skabe. Jeg tror, at man i kommuner med stærk udvikling meget vel forstår dette og meget vel kan indse det. Vi kan derfor ikke anbefale den fuldstændige ophævelse af grundstigningsskylden, som venstre og de konservative foreslår. Så enkelt er det ikke. Der er problemer, som hænger meget nøje sammen.

Derimod forekommer det mig, at de af den højtærede finansminister nævnte fremgangsmåder til overvejelse og drøftelse er meget rimelige og meget forstandige og giver den fornødne tid til, at alle problemerne kan tænkes igennem. Navnlig vil det betyde, at den usikkerheds- og utryghedsfølelse over for den kommende vurdering, som vitterlig er skabt, vil blive taget bort.

Den højtærede finansminister nævnte, at man burde overveje, om ikke udbyttet af al grundbeskatning skulle tilfalde kommunerne. Jeg tror, det er en meget positiv tanke. Jeg har selv tidligere nævnt, at vi burde overveje at lade kommunerne få hele udbyttet af grundstigningsskylden; i øjeblikket får de jo halvdelen. En sådan

ændring, hvorefter al grundbeskatning tilfaldt kommunen, vil det være naturligt at tage ind i overvejelserne omkring nyordningen af grundstigningsskylden. Jeg er sikker på, at forståelsen af grundbeskatningens rimelighed og retfærdighed vil blive meget større, når det fulde udbytte af den tilfalder kommunerne, som i vid udstrækning skaber forudsætningen for væksten i grundværdierne gennem deres byggemodning af arealer. En anden del af grundværdiernes vækst i en kommune skyldes tilflytning og befolkningstilvækst. Det medfører større krav til kommunen, og det er vist rigtigt, at disse større krav dækkes for en del gennem beskatning af de øgede værdier. Jeg tror derfor, at der vil være stor forståelse for, at kommunerne får denne indtægt, fremfor at den skal tilfalde staten. Det er jo ret beset beskatning af kommune-fællesskabets værdier til fordel for kommune-fællesskabet, og det er en beskatningsform, der er nok så retfærdig som den kommunale indkomstbeskatning.

Den kommunale grundbeskatning bliver jo en regulær forbrugsskat, og der er vel et meget udbredt ønske, ikke mindst hos venstre og de konservative, om at beskatte forbruget. Når den kommunale beskatning lægges på arealforbruget målt i grundværdien, så rammes det store forbrug stærkere end det mindre forbrug. Den, der har den store grund eller den meget velbeliggende grund eller en centralt placeret grund med den store grundværdi, kommer til at betale mere skat til kommunen end den, der har den mindre grund eller den dårligere beliggende grund, og som altså er mere beskeden i sit forbrug. Som andre forbrugsskatter har grundbeskatningen også den fordel, at man ikke kan unddrage sig den; man kan mindske den ved et mindre forbrug, men man kan ikke snyde sig fra den. Den er derfor en retfærdig beskatningsform; det må vel ikke mindst lønmodtagere og andre, der ikke har mulighed for de mange fradrag på selvangivelsen, værdsætte.

Der er derfor for det radikale venstre ikke den mindste tvivl om, at grundbeskatningen er en særdeles værdifuld beskatningsform, og det undrer mig i og for sig i denne forbindelse, at der ikke er flere kommuner, der udnytter den i større udstrækning, end

[Helge Larsen.]

de gør. Men måske er det ved at ændre sig. Den nylig udkomne oversigt over ejendomsbeskatningen viser, at der er adskillige kommuner, der har forhøjet grundbeskatningen. Man kan derigennem nå til en retfærdigere beskatning af de store grundværdier.

Jeg går ud fra, at venstre og de konservative, når de foreslår grundstigningsskyldens ophævelse, da logisk erkender, at man så må forhøje grænsen for den kommunale grundskyldpromille, men naturligvis sådan, at der stadig inden for visse rammer er spillerum for kommunen ved fastsættelse af grundbeskatningen, og jeg går ligeledes ud fra, at de to partier nu også modificerer deres modstand mod den særlige indkomstbeskatning af de ekstraordinært store fortjenester ved ejendomssalg, navnlig hvor grundarealer overgår fra én anvendelse til en anden, fra ubebygget til bebygget areal. Her har vi meget store arbejdsfri indkomster, som må beskattes stærkt. Vi kan ikke lade dem gå fri, når vi indkomstbeskatter de penge, skatteyderne tjener ved deres arbejde.

Herluf Rasmussen: Der er sagt og skrevet meget om, at grundstigningsskylden var noget, man i sin tid indførte, for at samfundet kunne få andel i den værdistigning, som alene skyldtes samfundets indsats. Det er jo i sig selv et meget idealistisk formål, og ingen havde vel drømt om, at grundstigningsskylden skulle blive midtpunktet i en bevæget offentlig debat og dertil et meget pikant politisk problem.

Jeg synes, det indledningsvis bør understreges, at mange omstændigheder har ført til, at grundstigningsskylden blev mere omdiskuteret, end godt er. Det skyldes vel først og fremmest, at den ikke helt indfrie de forventninger, man havde sat til den, og dertil kommer — det må vist erkendes — at hele grundstigningslovkomplekset rammer tilfældigt og dermed også uretfærdigt.

Mange mennesker kommer i dag i nøje kontakt med denne lovgivning. Flere og flere mennesker får øjnene op for, at parcelhusbyggeriet i meget højere grad tilfredsstiller de krav, der stilles til den rigtige familiebølg. Når disse parcelhus-

ejere efter anskaffelsen får lejlighed til at drøfte skattemæssige problemer med naboen, stilles de over for de første øjensynlige uretfærdigheder. Og når man så forklarer dem, at denne grundstigningsskyld indførtes for at inddrage de samfundsskabte værdier, ja, så kommer smilet frem, og med et vist vemod tænker de fleste på, at de egentlig syntes, at grundstigningsskylden nærmest havde en fordyrende virkning på grundkøbet.

Det ærede medlem hr. Ove Hansen gav udtryk for, at man var ved at gøre køberne prisbevidste på den måde, at køberen nu forhandlede med sælgeren om, hvem der skulle bære grundstigningsskylden. Jeg må sige hertil, at foreløbig tror jeg ikke, at denne prisbevidsthed er kommet ud til den menige del af folket. Af større betydning end den solidaritet, det ville være udtryk for, hvis vi alle sammen sagde nej, er nemlig presset på at få egen bolig, og det er ikke mindst det, der gør, at mange unge mennesker i dag engagerer sig ved at købe en grund og bygge et hus. Det er ikke alene udtryk for en vis velstand, det skyldes også, at vi ikke er kommet boligangelen til livs.

Det forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af grundstigningsskylden, som skal behandles her i tinget, fremsat af en lang række repræsentanter for partiet venstre og det konservative folkeparti, kan da heller ikke komme som nogen overraskelse. Det, der egentlig overrasker, er, at regeringen ikke i tide har fået samlet sig sammen til at fremlægge en konkret lovgivning på området, men nøjes med at lade den højtærede finansminister antyde noget af det, regeringen vil være sindet at gøre for at løse nogle af problemerne. Jeg skal senere komme ind herpå.

Ved at være tilbageholdende har regeringen givet den borgerlige opposition gode kort på hånden, og jeg tror, denne opposition vil få held til at overbevise mange parcelhusejere om, at kun hos de borgerlige partier findes der en virkelig sympati for parcelhusejernes problemer, hvilket givetvis slet ikke er i overensstemmelse med de faktiske forhold. Parcelhusejerne må nemlig meget nøje tænke over, at de væsentlige udgifter for en parcelhusejer stadig er den

[Kerluf Rasmussen.]

nøgne købspris for grundstykket, de høje priser på byggematerialer samt finansieringsomkostninger i forbindelse med byggeriet.

Det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen fremførte i sin tale et citat fra en revyvis, sunget af en meget kendt og agtet skuespillerinde, fru Liva Weel. Det var et udmærket citat, og det vil formentlig for eftertiden stå som noget af det, der var rigtigt i det, som det ærede medlem sagde. Jeg har et andet citat, som jeg synes kan bruges i denne forbindelse; det er også fra en vise, som fru Liva Weel i sin tid har sunget og har haft megen succes med, den indeholdt ordene: „Minderne har vi da . . .“. Der er nogle stykker af os her i denne sal, der har mindet hos os endnu om, hvordan man fra de konservatives og venstres side hæmmingsløst førte en kampagne mod de jordlovsforslag, som blev fremsat i sommer, hvor man givetvis førte en direkte skrækkampagne over for parcelhusejerne. Jeg synes, det er en pligt for de andre partier her i tinget at medvirke til, at de borgerlige partier ikke denne gang skal få held til at lave en skrækkampagne.

Det er givet, at grundstigningsskylden er generende. Det er dog ikke nogen udslag-givende udgiftspost for dem, der bor i parcelhuse, men den skal væk, hvis den ikke har tjent sit formål, eller hvis den er uretfærdig i sin fordeling.

Fra regeringsside eller i hvert tilfælde fra folk, der står det største regeringsparti nær, er det blevet hævdet, og det vil man vel stadig gøre, at grundstigningsskylden var og er et middel til at bekæmpe grundspekulanter, og ved skærpelsen af loven i 1958, hvor vi fik den såkaldte fulde grundstigningsskyld, mente samme kredse, at nu var et dræbende slag ført mod vor tids gullaschbaroner. Men nej. For hvad var det, der skete? Netop årene efter 1958 bragte de kraftigste stigninger i jordpriser, som Danmark nogen sinde har set, og ingen kan vel bebrejde dem noget, der mistede troen på, at grundstigningsskylden havde evne til at holde priserne nede og bekæmpe grundspekulationen. Den bitre kendsgerning er nemlig, at grundkøberne i de fleste af de handler, der fandt sted i årene efter 1958, accepterede den afgiftspligtige grund-

stigning som et nødvendigt onde lagt oven i købesummen.

Forslagsstillerne vil sikkert erkende, at de har spændt buen temmelig højt ved på ét bræt at kræve grundstigningsskylden ophævet. Derved går man jo også spekulanternes ærinde. For mig at se vil et udmærket resultat være opnået, hvis man i første omgang, indtil man ved andre midler kan holde priserne i et rimeligt leje, afbøder de uheldigste virkninger af loven, og i denne forbindelse vil jeg gerne fremføre nogle af de alternativer, som jeg har sympati for.

Forslagsstillerne foreslår som anført, at hele grundstigningsskylden bortfalder. Det vil være vanskeligt at acceptere fuldt ud fra vor side — det vil man forhåbentlig kunne finde ud af — hvis der ikke samtidig fremsættes forslag, der kan fremme udbuddet af byggegrunde, fordi vi trods grundstigningsskyldens manglende evne erkender, at den i visse tilfælde — jeg understreger i visse tilfælde — kan tvinge spekulanterne til at sælge, hvis de skal betale de store grundstigningsafgifter. Dette pres betyder mere i øjeblikket, fordi der synes at være en pause i efterspørgslen. I den forbindelse bør det dog for en fuldstændigheds skyld anføres, at fritagelsen af landbrugsejendomme for både grundskyld og grundstigningsskyld naturligvis har den stik modsatte virkning.

Vi fra vor side vil lettere kunne acceptere en ordning, hvorefter grundstigningsskylden kun påhviler en grund, indtil den bliver solgt til brug for et boligbyggeri. Så kunne man eventuelt lade den falde helt bort eller lade den fikseres til den størrelse, den havde på bebyggelsestidspunktet. Man må dog ikke være blind for, at fikserer man ved bebyggelse, vil nabogrunde, hvis eventuelle bebyggelse finder sted på forskelligt tidspunkt, få uensartet grundstigningsskyld. Det er et forhold, som allerede eksisterer, og som giver anledning til megen misforståelse.

Man kan også gå den vej, at den nuværende lovgivning mildnes ved, at der gives et fradrag i grundværdien, der både får virkning for grundskyld og grundstigningsskyld. Hvis man kunne opnå enighed om fradrag, ville det medføre — lad os f. eks. sige, at man sætter fradraget til 10.000 kr. — at den lille grundejer i en af de vestlige

[Herluf Rasmussen.]

omegnskommuner — hvor f. eks. det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen er valgt — får skattefrihed for måske en tredjedel af grundværdien, medens villaejerne i Gentofte kun vil få skattefrihed for en sjettedel af grundværdien. Det er en tydeligt progressiv beskatning, som jeg i hvert fald på sin vis kan være tilhænger af.

Man kan også se på, hvem der rammes hårdest af grundstigningsskylden og grundskatterne i almindelighed. Det er folke- og invalidepensionister og for så vidt også statspensionister i de lavere lønklasser. Det kunne måske lade sig gøre at finde ud af en eller anden henstandsordning for disse mennesker.

En udvej kunne det også være, at der blev foretaget en ny fiksering af grundstigningsskylden i år, og at man lavede den kommende vurdering til en nulpunktsvurdering. Ifølge de pressemeddelelser, der har været fremme om regeringens planer, skulle man fra regeringens side være sindet at søge den 13. almindelige vurdering, som normalt skulle finde sted den 1. september 1964, udskudt. Det er naturligvis meget beklageligt, at noget sådant skulle være nødvendigt, og det afslører vel også i nogen grad, at regeringen er kommet for sent i gang med sine planer om radikale ændringer. Men på den anden side må det vel, når regeringen nu har indrømmet sin forsømmelse, erkendes, at det intet formål tjener at gøre dette til et kabinetsspørgsmål, medmindre regeringen selv erkender sin manglende evne.

Da man ved beregningen af grundstigningsskylden har en regel med konjunkturtillæg som følge af faldende pengeværdi, betyder størrelsen af grundbeløbet uhyre meget. De ejendomme, der var landbrugs-ejendomme i 1950 ved fastsættelsen af grundbeløbet, har et meget lille grundbeløb, måske blot 200 kr., medens en bebygget ejendom måske har et grundbeløb på 20.000 kr. Ved et konjunkturtillæg på 55 pct., som vi har det i øjeblikket, vil den ene få et fradrag på 110 kr., medens den anden får et fradrag på 11.000 kr. Selv meget store konjunkturtillæg vil ikke gavne den første ejendom ret meget, den vil altid få en afgiftspligtig grundstigning på noget nær grundværdien, og da pengeforringelsen i

perioden kan have betydet lige meget for begge grunde, betyder reglen en skævhed i beskatningen.

Denne skævhed i beskatningen er også fremdraget ved en skrivelse, som Herstedernes sogneråd har sendt til regering og folketing. I denne skrivelse fremføres en lang række helt væsentlige ting, som bør tages med i overvejelserne. For mig at se har grundstigningsskylden helt forfejlet sit formål, hvis den, som det anføres i skrivelserne, bevirker, at der på en parcel på 700 m² lægges en grundstigningsskyld på ca. 14.000 kr. Der er ingen tvivl om, at et sådant beløb vil få en meget væsentlig indflydelse på huslejen, og jeg synes ikke netop, det er udtryk for bestræbelser for at holde grundprisen nede. Der ligger altså her et meget stort problem for de titusinder, som vil stifte hjem i dette område, og mit parti tilsiger afgjort støtte til bestræbelserne for at klare disse ny bosiddendes problemer.

Den nugældende lov har en del fritagelsesbestemmelser, men som hovedregel — det kan der vist ikke være uenighed om — lider disse fritagelsesbestemmelser af den afgørende svaghed, at de næsten altid er til gavn for dem, jeg vil kalde de „gamle“ grundejere — de er ikke nødvendigvis gamle af alder — medens de nye grundejere kommer til at bære byrden fuldt ud.

Fra den højtærede finansministers side er der fremsat et modstykke til det forslag, vi har til behandling i dag, og det vil jeg gerne beskæftige mig en lille smule med. Det er meningen at fikserer grundstigningsskylden til 1960-niveauet, og samtidig er det antydnet, at fikseringen også skal omfatte årsomvurderinger, der har fundet sted siden da — der er specielt nævnt årsomvurderinger i 1963 — hvis der foreligger eksempler på urimelige virkninger. I den forbindelse kunne det være nærliggende at spørge den højtærede finansminister: hvad er kriteriet her? Vil der f. eks. også blive taget hensyn til uretfærdigheder, der har deres rod helt tilbage i forhold før den 12. almindelige vurdering, og vil man, når man bedømmer uretfærdigheder, stille imod ensartet grundstigningsskyld i områder, der er af ens beskaffenhed? Jeg tænker her konkret på, om man f. eks. vil skabe ensartethed i områder, der har været led i en samlet udstykningsplan,

[Hørulf Rasmussen.]

men som er blevet solgt og bebygget i forskellige tidsrum.

Når uretfærdigheder skal nævnes, bør den åbenbare uretfærdighed ikke glemmes, der kan opstå, hvis man lemper grundstigningsskylden for parcelhusejere og ikke samtidig har for øje, at også lejere i etageejendomme mærker grundstigningsskylden. Jeg har bemærket mig, at den højtærede finansminister har øje for disse problemer; men der er ikke givet konkret løfte om, at der vil ske noget. Det er måske noget, vi kan vende tilbage til senere, når vi får dette forslag i udvalg.

Det ligger mit parti meget stærkt på sinde, at bestræbelserne koncentrerer om at skabe retfærdighed og rimelighed, og det er muligt, at enden bliver, at vi må afskaffe grundstigningsskylden. Der må føres bedre beviser i marken for, at grundstigningsskylden har klaret de opgaver, man ventede af den, hvis vi skal gå ind for en bevarelse. Den højtærede finansministers oplæg tyder ikke på, at disse beviser er særlig klare.

Socialistisk folkeparti vil fortsat have den allerstørste sympati for forslag, der går ud på at fremskaffe byggemodne arealer til rimelige priser. Vi vil være med i en bekæmpelse af grundspekulanternes skadelige virksomhed, og vi kan tilsige alle forslag, der går i den retning, vor varmeste støtte.

Mose Hansen: I de 30 år, vi har haft afgift på grundværdistigning, har loven været genstand for talrige ændringer, men det er endnu aldrig lykkedes, så vidt jeg kan se, at give loven en tilfredsstillende form. Ved ændringerne er der stadig sket en skærpelse af afgifterne, samtidig med at lovens urimeligheder og de administrative tekniske mangler er søgt afbødet, men efter hver revision har det vist sig, at urimelighederne er blevet mere og mere iøjnefaldende og har rejst en række nye problemer, som domstolene ofte har måttet tage

stilling til, og i mange tilfælde har domstolene måttet omstøde de trufne afgørelser. Administrationen har i sådanne tilfælde erklæret, at loven var uklar og uheldigt affattet og ikke gav tilstrækkeligt grundlag for administrationen.

Vort parti ser sådan på det, at det ikke alene er det lovtekniske og juridiske grundlag, der ikke er i orden, men tanken bag loven er for uklar og uanvendelig for praksis i et moderne samfund. Grundstigningslovgivningens urimeligheder er ved de foretagne årsomvurderinger siden 1960, der er foretaget på grund af ejerskifte, bygningsforbedring, udstykning m. m., blevet mere og mere tydelige. Folkeafstemningen om jordlovene gav regeringen en belæring om, at staten kan gå for vidt i sine bestræbelser for at inddrage ejendomsværdier. I åbningstalen var der derfor også en passus om, at regeringen ville søge at undgå, at der opstod urimelige skattemæssige virkninger ved den 13. almindelige vurdering til september 1964. Den højtærede finansminister har senere talt om, at det var regeringens hensigt at virkeliggøre den fremsatte udtalelse.

Parcelhusejerne skal slippe for at betale efter den nye vurdering, men den allerede pålagte afgift fikseses på det nuværende niveau. Beskyttelsen skal altså kun gælde den nuværende ejer. Når huset skifter ejer, forfalder afgiftsforhøjelsen. Det vil altså sige, at man dermed indfører en ny skat, en skat på flytning. Det vil også sige, at husejere, der bor side om side i huse af samme standard, værdi og udnyttelsesgrad, efter salg vil få pålagt vidt forskellige afgifter til det offentlige, alt efter hvornår salget finder sted. Omsættes et hus flere gange, bliver ulighederne større.

Omsætningshastigheden for et hus kan være betinget af mange forhold, der ikke har det mindste at gøre med spekulation. Det kan være ønsket om en større og bedre bolig, det kan være dødsfald, forflyttelse, ønske om at bo nærmere arbejdspladsen, børns skolegang og uddannelse og mange andre årsager fra det praktiske liv, når der

[Mose Hansen.]

handles med hus, og dette har intet med spekulation at gøre. Så vidt jeg kan se af statistikken, omsættes der 60.000-70.000 ejendomme om året, når der ses bort fra handel med landbrugsjendomme. Det kan da ikke være i spekulativ hensigt, at så mange ejendomme bliver omsat pr. år. Hvis det er en sådan tro, der ligger til grund for påligningen af den afgiftspligtige grundstigningsskyld og regeringens forslag om en fiksering, så er det altså en misforståelse, som vil medføre en forskelsbehandling af nuværende og fremtidige ejere. Det viser, at regeringen nærer en ganske uretmæssig mistro til husejerne i almindelighed, for de er ikke spekulanter, selv om der sælges så mange huse om året.

Årsagen til, at grunde og parcelluse omsættes til stadig stigende priser, er ikke husejernes spekulative hensigter, men derimod inflationen, pengeforringelsen, de for snævre zonergrænser, statens restriktioner på boligbyggeriets område og manglende huslejeudligning. Resultatet af fikseringen af den afgiftspligtige grundstigningsskyld på 1960-niveaue vil betyde, at grundstigningsskylden vil få samme ugunstige virkninger som huslejestoppet. Disse to love i forening vil yderligere forværre den vanskelige bolig-situation.

Påligningen af grundstigningsafgiften fører ganske simpelt til statens overtagelse af ejendomsværdierne, men der skal nu altså foretages en mindre opbremsning. Målet skal nås, men tidsfaktoren skal ændres. Den tanke, der ligger til grund for grundstigningsafgiften, er, at grundværdierne er samfundskabte, og at disse værdistigninger skal inddrages til fordel for staten gennem den afgift, der svarer til forrentning af værdistigningen. Oprindeligt var det meningen, at alle skulle behandles ens, men tiden har her som på mange andre områder krævet reformer. De såkaldte samfundsskabte værdier er for mig at se vanskelige at afgrænse i forhold til det, der er skabt af den enkelte. Når et område bebygges, stiger grundværdierne, men det er den enkelte, der ved betaling af kommunale afgifter og skatter og motorafgifter bidrager til værdistigningen. Derfor er det vanskeligt at afgrænse, hvem der har skabt hvad, og hvor meget den enkelte og samfundet hver for sig har

skabt. Det er altså et samspil mellem samfundet og det enkelte menneske, men som loven er udformet, regnes der ved vurderingen med, at det er samfundet, der har skabt det hele og derfor også skal have hele grundstigningsafgiften. Der ses helt bort fra de bidrag, den enkelte har været med til at yde, og som bl. a. har været medvirkende til, at grundarealerne får en højere værdi.

Under pres af de mange vanskeligheder, som loven har skabt, har det ved hver revision af loven været nødvendigt at foretage ændringer og give dispensationsordninger. Landbrugsjorden er nu i alt væsentligt undtaget fra afgiften. Parcel- og sommerhuse er efter ansøgning og inden for visse grænser ligeledes fritaget for grundstigningsskyld, medens etageejendomme må betale. I det sidste tilfælde lægges afgiften på huslejen og er så med til at fremkalde pristalsstigning, der ved dyrtidsregulering ikke alene kommer dem til gode, der har betalt afgiften gennem denne huslejestigning; men også andre, der ikke har haft huslejestigning på grund af grundstigningsafgiften, får andel i dyrtidsreguleringen og dermed større købekraft. Ved samme lønregulering får to familier med samme lønvilkår vidt forskellig købeevne, alt efter om de bor i etageejendomme eller i parcelluse, og efter om den pågældende ejendom har fået pålagt højere grundstigningsafgift på grund af handler. Grundværdistigningen er altså i sin nuværende form en hindring for etagebyggeri med hensyn til at få udlagt større grønne områder omkring disse boliger til gavn for den opvoksende slægt.

Det er som nævnt lejerne, der betaler skatterne, og den afgiftspligtige grundstigning virker derfor urimelig over for dem, der ønsker at være lejere og bo i et etagebyggeri.

Det må også anses for urimeligt at belægge industrien og gartnerierne med afgifter, som et andet erhverv, landbruget, er fritaget for. Afgiften bliver med sine virkninger hæmmende for de pågældende erhvervs konkurrenceevne.

Finansministerens redegørelse for regeringens påtænkte ændringer i loven og dermed udsættelse af vurderingen er efter min opfattelse inkonsekvent ud fra den betragtning, at nu har loven virket i over 30 år, og stadig har det som allerede nævnt vist

[Mose Hansen.]

sig nødvendigt at ændre på loven adskillige gange, fordi de foretagne ændringer aldrig har kunnet opfylde det, som var lovens hensigt: at få spekulationsgevinster inddraget i samfundet. Det er som bekendt i så godt som alle tilfælde gået sådan, at det er blevet køberen og ikke sælgeren, der har måttet betale grundstigningsafgiften. Det foreligger der eksempler nok på, medens jeg endnu ikke har set eksempler på, at denne afgift har bevirket lavere priser for en ejendom. En sælger må vel sikre sig en pris for den solgte ejendom, der kan bære den pris, han skal give for en anden ejendom, tillagt den afgiftspligtige grundstigning, som han kommer til at betale ved køb af den anden ejendom. Når talen er om spekulationsgevinster, må vi også huske på, at en sådan gevinst beskattes sammen med indkomsten, altså ved den almindelige indkomstbeskatning.

Efter min opfattelse har de partier, der vedtog loven om særlig indkomstskat ved handel med fast ejendom, erkendt, at loven om grundværdistigningsafgift ikke har virket efter sin hensigt, og derfor må det være forfejlet og urimeligt stadig at opretholde loven om grundværdistigningsafgift, selv med de påtænkte ændringer, som kun fører nye lapper på systemet, og som i sine virkninger indebærer en betydelig forskelsbehandling af husejerne og erhvervene, hvilket jeg allerede har været inde på.

Hele ejendomsbeskatningsgrundlaget er fastlagt ved de periodiske vurderinger og årsvurderinger, men vurderingen indeholder så mange fejkilder, at der kun er ét at gøre: at tage hele ejendomsbeskatningen op til revision. Her trænges i sandhed til en skattereform og en forenkling, således at den enkelte borger kan forstå, efter hvilke regler og principper beskatningen af ejendomsværdierne foretages, men også en reform, så de, der er sat til at vurdere og administrere lovene, forstår principper og detaljer i disse.

I denne forbindelse vil jeg gerne nævne et eksempel på, hvor urimeligt loven kan virke. Her i folketinget har det ærede medlem hr. Adolph Sørensen under et spørgsmål til finansministeren været inde på, at der ved årsvurderingerne på grund af bygningsforbedringer sker en forhøjelse af

grundværdierne samtidig med, at forskelsbeløbet bliver mindre, end det var før bygningsforbedringen. En bygningsforbedring betyder altså i dette tilfælde forøget grundværdistigningsafgift. Det er forståeligt, om en ejendomsbesidder, der kommer ud for en sådan vurdering, reagerer og finder vurderingen urimelig.

Det samme kan altså også finde sted, hvis bygningen bliver mindre værd. Jeg kender et eksempel på, at en landmand, som ikke har solgt byggegrunde og absolut heller ikke har mulighed for grundsalg, ved vurderingen i 1960 er blevet pålagt grundværdistigningsafgift. Manden er blevet ældre, har ikke kunnet følge med i udviklingen og har derfor ikke fået foretaget de nødvendige bygningsforbedringer. Ejendommen får ved vurderingen i 1960 samme procenttillæg til ejendomsskyldværdien som andre ejendomme på den pågældende egn. Da bygningsværdien derefter fastsættes, tages der hensyn til de forringede bygninger, og grundværdien får derfor en stærkere stigning, end det er tilfældet for andre ejendomme på egnen. Ved beregning i forhold til 1950 får ejeren pålagt grundværdistigningsafgift trods konjunktur- og fejlvurderingstillæg. Naboejendommen af samme bonitet, samme størrelse o. s. v. får ikke grundværdistigningsafgift. Det viser, hvor urimeligt loven kan virke. I det ene tilfælde bevirker en bygningsforbedring forhøjet grundværdistigningsafgift, i det andet tilfælde bevirker forringet bygningsværdi en forhøjet grundværdistigningsafgift.

I samme forbindelse kan der være grund til at nævne bygningssskatterne. Nye ejendomme er fritaget, men ældre ejendomme skal stadig betale de fikserede bygningssskatter over den lange aftrapningsperiode på 28 år. Denne bestemmelse er også uforståelig for mange ejendomsbesiddere. Modsat den afgiftspligtige grundværdistigning får den, der flytter fra et ældre hus, der ikke er fritaget for bygningssskatter, en lempelse, når han erhverver eller bygger en ny ejendom, idet den nye ejendom er fritaget for disse bygningssskatter.

I forbindelse med forslaget til folketingsbeslutning om den afgiftspligtige grundværdistigning har der været en ret omfattende offentlig debat med forskellige forslag. Der har været talt om fiksering af den

[Mose Hansen.]

nuværende grundværdistigningsafgift, ændret beregning af konjunkturtillægget ud fra den kommende vurdering og ikke ud fra 1950-vurderingen som nu. Mit parti kan ikke se, at disse forslag løser problemerne, de vil kun medvirke til at skabe nye vanskeligheder, et endnu mere indviklet og uoverskueligt system med nye urimeligheder og med forskelsbehandling af ejendomsbesidderne.

Ud fra de fremførte synspunkter kan jeg sige, at mit parti ikke ser nogen anden mulig løsning end den, som forslaget til folketingsbeslutning giver udtryk for. Afgiften er og bliver en fejltagelse, som ikke kan afhjælpes ved hjælp af lapperier; nye lapper vil som allerede sagt kun føre til nye urimeligheder og til forskelsbehandling og forøge vanskelighederne ved at administrere loven.

Vore nabolande har ikke afgiftspligtig grundstigning, og de lande, vi skal konkurrere med inden for fællesmarkedet, har det, så vidt jeg ved, heller ikke. Hvis vi opret holder denne afgift, vil det forringe vor konkurrenceevne og forøge vore vanskeligheder ved vor eventuelle indtræden i fællesmarkedet sammen med andre EFTA-lande, når skattelovgivningen efter optagelsen skal gennemgå en harmonisering.

Mit parti ser det som sit mål at medvirke til afskaffelse af den afgiftspligtige grundstigning, samtidig med at der sker en forenkling af ejendomsbeskatningen, hvorved landbrugsjorden bliver helt fritaget for grundskatter, og hvor de kommunale grundskyldpromiller fastsættes ens i alle kommuner.

Jeg lagde mærke til, at det ærede medlem hr. Helge Larsen var stærkt begejstret for, at det har vist sig, at grundskyldpromillerne er stigende ude i kommunerne. Det vil med andre ord sige, at det ærede medlem og hans parti ønsker, at landbruget skal have denne forskelsbehandling og beskattes stærkere af sine produktionsmidler.

Til slut vil jeg gerne gøre en bemærkning om den erklæring, finansministeren fremførte på regeringens vegne. Finansministeren erkendte grundværdistigningsafgiftens urimeligheder og vilkårligheder, men regeringen ønskede at afvente resultaterne af de tre udvalgs undersøgel-

ser. Selv om vi er modstandere af grundstigningsskylden, afventer vort parti dog med interesse, hvilke indstillinger disse udvalgs undersøgelser fører til, så vi kan få et brugbart grundlag.

Holger Eriksen: Det var med stor interesse, jeg hørte det ærede medlem hr. Axel Kristensens tale og fulgte denne nedsabling af den eksisterende lov om grundstigningsskyld. Så vidt jeg forstod, var der i virkeligheden intet som helst godt i loven. Nu skal jeg ikke polemisere mod det ærede medlem, men denne tale giver mig anledning til at bringe det ærede medlem en varm tak for det frugtbare samarbejde, som vi to havde i 1950, da vi lavede loven om grundstigningsskyld, et samarbejde, hvorunder det ærede medlem fik en meget væsentlig indflydelse på lovens udformning. Nu kan det naturligvis siges, at der er sket ændringer siden, men hvad det principielle angår, er det nøjagtig det samme i dag, som det var i 1950, da vi i fællesskab var med til at lave denne lovgivning.

Det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen, ordføreren for forslagsstillerne, gennemgår i fremsættelsen hele registret af de mere eller mindre velbegrundede, navnlig mindre velbegrundede, argumenter, der kan anvendes imod den eksisterende lov om grundstigningsskyld, og det er i virkeligheden det, der har givet mig anledning til at bede om ordet for i tilslutning til de udtalelser, der allerede er faldet fra den højtærede finansminister og den ærede ordfører for socialdemokratiet, at imødegå i hvert fald nogle af disse påstande.

Grundsynspunktet i fremsættelsestalen er, at grundstigningsskylden betyder en alvorlig trussel mod ejendomsretten. Det er af principiel natur, og det skal jeg senere vende tilbage til. Dernæst bliver det gjort gældende, at grundstigningsskyld medfører en urimelig forskelsbehandling, således at ejendomme, der er ens, beskattes på forskellig måde, og det tema er blevet varieret flere gange under debatten i dag. Det er nu imidlertid en misforståelse, thi vel kan der være stor forskel på beskatningen af i øvrigt ensartede ejendomme — af mange forskellige årsager — men det rent faktiske er, at det i realiteten ikke betyder noget, for det svarer nøjagtig til, at to ensartede

[Holger Eriksen.]

ejendomme er behæftede med prioriteter af vidt forskellig størrelsesorden, og det er da ganske afgjort, at hvis man køber en ejendom med en stor prioritetsgæld, må man kontant betale mere, end hvis man køber en ejendom med en mindre prioritetsgæld. Skulle der være nogen realitet i argumentet, måtte det kunne påvises, at stigningen blev uensartet, men det er der aldeles ikke tale om, og så lang tid man ikke er i stand til at påvise noget sådant, betyder dette argument efter min mening ingenting.

Et andet postulat har været, at grundstigningsskylden øger spændvidden mellem huslejeniveauerne i gamle og nye ejendomme, idet det gøres gældende, at de nyopførte ejendomme som regel beskattes hårdere end de ældre. Det rigtige er imidlertid, at en væsentlig del af grundværdistigningen er konstateret for de nye ejendomme allerede på nærværende tidspunkt gennem de omvurderinger, der er foretaget. Derfor kommer det til at se ud, som om de beskattes stærkere end de øvrige, men en tilsvarende stigning og formodentlig en endnu højere stigning ville ved den 13. almindelige vurdering fremkomme for de ældre boligens vedkommende, da man ved vurderingen hovedsagelig følger den fremgangsmåde at lade grundpriserne stige fra det, der er gældende i periferien, og derefter blive højere og højere ind imod centrum. Den 13. almindelige vurdering ville derfor kun i meget ringe omfang påvirke vurderingen af de nye ejendomme, der allerede er løftet op, men derimod i høj grad påvirke de ældre ejendommers vurdering og derfor også tjene til at formindske den omtalte spændvidde, hvilket jo i høj grad må tiltale de konservative, der er stærkt optaget at få lejen sat op i de ældre lejligheder — men det gælder måske kun, når stigningen kommer grundejerne til gode; når den kommer samfundet til gode, så er man måske knap så interesseret.

Jeg lagde også mærke til, at der som et argument blev brugt en henvisning til, at man i Nordisk Råd — så vidt jeg ved kun i det økonomiske udvalg — havde drøftet spørgsmålet om grundstigningsafgiften og dér var kommet til det resultat, at den agtede man ikke at gennemføre i de skandina-

viske lande. Det bliver altså nu brugt som et argument for, at så bør vi også afskaffe den. På en måde er jeg af en anden grund ikke helt ked af denne argumentation. Det ligger jo nemlig sådan, at vi som det eneste land i Skandinavien har en skattefradragsret; der er ingen af de andre lande, der tænker på at ville indføre den — ja, de slår endda kors for sig, når man taler om noget sådant. Den logiske slutning af det, der her er anført, skulle altså være, at når Sverige, Norge, Finland og Island ikke vil være med til at gennemføre en skattefradragsret, så må det naturligvis være Danmarks pligt at afskaffe den, vi har.

Der siges videre, at vurderingen er behæftet med fejl; men det er vel uimodsigtligt, at det er menneskeligt at fejle. Mange af vurderingsmændene er tilbøjelige til at vurdere i underkanten, men derfra og til at påstå, at vurderingerne er behæftet med stor og meget stor usikkerhed, er der dog et langt spring. Der henvises ganske vist til en udtalelse fra landsskatteretten om, at det er ugørligt i udbyggede kvarterer at ansætte grundværdien med større sikkerhed, men hvem er det, der har fremsat denne udtalelse? Er det landsskatteretten i almindelighed? Det er jo ikke tilfældet. Den stammer, så vidt jeg ved, fra en enkelt ikke særlig højtstående embedsmand, der har fået et par af landsskatterettens medlemmer til at give tilslutning. Men hvilken autoritet har vedkommende? Er de specielt sagkyndige med hensyn til vurderinger, og tror man, at man vil kunne få de mest sagkyndige på det område, nemlig ligningsdirektoratet, til at give accept for en sådan udtalelse? Jeg er aldeles sikker på, at det ville være ugørligt.

Det væsentligste, man har imod loven, finder man dog i påstanden om, at det er køberen og ikke sælgeren, der kommer til at betale, eller som den ærede ordfører sagde: det har været, og det er køberen, der i det væsentligste har måttet overtage grundstigningsskylden. Formålet med en sådan påstand er naturligvis at søge at føre et bevis for, at selve afgiften bevirker højere grundpriser. Det er jo også blevet gentaget den ene gang efter den anden her i dag — jeg behøver bare at henvise til det ærede medlem hr. Mose Hansens udtalelser om, at når man vil handle, så

[Holger Eriksen.]

går det på den måde, at sælgeren fastsætter den pris, han vil have, og det der så kommer i afgift, lægger han ovenpå. Det er nu en besynderlig anvendelse af nationaløkonomi at fremsætte en sådan påstand. Det er dog almindeligt antaget, at priserne bestemmes af forholdet mellem udbud og efterspørgsel, hvoraf naturligvis følger, at den, der vil sælge, altid tager den højest opnåelige pris. Hvis det nu er sådan, at en mand er i stand til for en vis bestemt grund at opnå 100.000 kr. plus 15.000 kr. i grundstigningsskyld, så er det jo i høj grad sandsynligt, at hvis der ingen grundstigningsskyld havde været, ville han have kunnet opnå 115.000 kr., og hvem ville fortænke ham i, at han så krævede disse 115.000 kr.?

Det er i denne forbindelse ganske interessant, at da venstres og de konservatives forslag fremkom, stod der i en kæmpe-mæssig overskrift i det konservative blad B.T.: Priserne på villaer fordobles. Nu er det naturligvis en fejltagelse — det var en trykfejl — for det er jo ikke priserne på villaerne som sådan, der fordobles, men det er priserne på de grundværdier, som villa-ejerne rådede over, man regnede med ville blive fordoblet. Deri ligger jo en klar anerkendelse af, at i det øjeblik, man ophæver en grundstigningsskyld, vil de nuværende ejere øjeblikkelig kapitalisere den, tage den til sig; og når man taler så stærkt om de store prisstigninger, der er sket, må man virkelig se i øjnene, at i det øjeblik, da der ikke mere opkræves afgift, så vil sælgerne tilegne sig det, som den kapitaliserede afgift var værd — altså vi vil få en meget stærk ny stigning.

Det er blevet anført, at loven ikke har virket efter sin hensigt indtil nu, og det er måske til en vis grad rigtigt, som allerede den højtærede finansminister har gjort opmærksom på, når det drejer sig om småbeløb. Men man kan være aldeles sikker på, at når der er tale om store beløb, bliver sagen helt anderledes. 2.000 kr. kan man se bort fra; men drejer det sig om prioriteter på 20.000 kr. eller 35.000 kr., er der ingen køber, der er så letsindig, at han lader være med at tage hensyn dertil, og når vi alligevel har kunnet konstatere store prisstigninger, så hænger det bl. a. i høj grad sammen med den forskelsbehandling, man

har i beskatningen af parcelhuse og andre huse. Når denne forskelsbehandling kan medføre en årlig skattelettelse på, skal vi sige, fra 1.500 til 2.000 kr., naturligvis varierende efter ejendommens størrelse og den pågældende ejers indkomst, er det klart, at den, der køber, kapitaliserer denne fordel, og derved er han i stand til at betale mere for grundværdierne, end han ellers ville kunne gøre. Havde man ikke på denne måde animeret folk til at købe til en højere pris under henvisning til, at staten dækkede prisforhøjelsen, er jeg helt sikker på, at prisstigningen ikke ville være blevet nær så stor, som den er i øjeblikket.

Nu er der imidlertid ingen tvivl om, at der ved den 13. vurdering vil konstateres en meget væsentlig stigning i grundpriserne; der er nævnt 125 pct., og selv om det formodentlig ligger i overkanten — og også mere end det — af hvad der kan tænkes, kommer der i hvert fald en meget væsentlig stigning.

Finanstidende for den 18. oktober forrige år skrev — jeg beder om tilladelse til et kort citat —:

„Det bliver ikke småbeløb, det kommer til at dreje sig om. Ændrer man ikke reglerne for den afgiftspligtige grundstignings beregning — og det forlyder der intet om at man har til hensigt — da vil den omhandlede statsprioritet for en ganske almindelig villa i Københavns-omegnen komme til at andrage 10.000-20.000 kr. — i hovedstadens umiddelbare nærhed 30.000-40.000 kr. Totalbeløbet af de prioriteter, staten på den måde ønsker at erhverve sig, kan alene for villaejendommene skønnes at ville andrage omkring 4 milliarder kr.“

Nu er det særlig villaejerne, man har henvendt sig til i agitationen mod grundstigningsskylden. Lad mig derfor holde mig til dem. Det har aldrig været hensigten, heller ikke da man begyndte med denne lovgivning, at nogen villaejer, som man siger så smukt, skulle beskattes fra hus og hjem. Derfor gjorde man fra første begyndelse grundstigningsskylden for disse ejendomme hvilende blot med den begrænsning, at de pågældende ikke måtte have så store arealer, at der var udstykningsmuligheder, og at stigningen ikke fik en ekstraordinær størrelse.

[Holger Eriksen.]

Hvad det loft, der på den måde blev lagt over stigningen, angår, har det ikke kunnet følge med i udviklingen. Det er ganske vist blevet forhøjet, men det har ikke været tilstrækkeligt, og det har almindeligt været antaget, at den højtærede finansminister helt ville fjerne dette loft. Det fremgår også af de udtalelser, der er faldet her i dag. Men hvis det nu sker, så vil enhver villaejer være sikret mod at komme til at betale grundstigningsskyld, så længe han ikke sælger ejendommen. Hvis man nu yderligere godtog påstanden om, at det i alle tilfælde er køberen, der kommer til at bære hele grundværdistigningsbyrden, så mister den pågældende heller ikke en øre ved salg, for det var jo køberen, der måtte betale det hele. Altså kan det ikke være de nuværende grundejeres interesser, man varetager, og når man alligevel fremstiller dem som nogen, der gøres jagt på, må man kunne fastslå, at på det grundlag kan hele denne ophidselseskampagne, som man har drevet, betegnes som gennemforløjet. Men da jeg jo allerede har gjort gældende, at selve påstanden om, at det i alle tilfælde er køberne, der kommer til at betale, ikke holder, så bliver der tilbage, at de pågældende må være indstillet på at skulle betale en begrænset del af den samfundsskabte værdistigning, der er sket i den tid, de har været ejere, til det offentlige.

Så er spørgsmålet igen, om der er noget urimeligt i, at de må aflevere en vis del. Den er jo begrænset bl. a. derved, at grundværdistigningsskylden kun opkræves med 4 pct., og også ved de forskellige fradrag, og her er det, det er nødvendigt at holde sig for øje, at denne værdistigning er sket, uden at den pågældende har så meget som rørt en finger for at fremkalde den. Den skyldes, at befolkningen er vokset i tal, den skyldes, at flere klumper sig sammen i byerne, og at tiden kræver, at der er mere lys og luft om boligerne end tidligere. En tilfældig jordejer har ikke skygge af moralsk ret til den værdistigning, der herved fremkommer.

Hvis det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen går hen og stjæler æbler i min have — der skal naturligvis ikke med dette eksempel være nogen som helst sigtelse; jeg ved ikke engang, om det ærede medlem kan lide æbler, det må jeg altså se bort fra, jeg

tager det bare som et eksempel — så er der ikke spor tvivl om, at det er en krænkelse af ejendomsretten. Men hvis samfundet foranlediger, at min grund stiger i værdi, og jeg så siger: ja, det er meget godt, at det er samfundet, der har skabt denne grundværdistigning, men det er mig, der vil have den, det er mig, der vil tilegne mig den helt og fuldt, så krænker man efter min opfattelse dermed ejendomsrettens egentlige begreb. Det er imidlertid sådan — og det har jeg allerede gjort opmærksom på — at det langtfra er hele den samfundsskabte grundværdistigning, man tager. Man lader grundejerne beholde en væsentlig del af den.

Men så kommer det næste spørgsmål, og det er, hvad der vil ske, hvis man fulgte forslagsstillerne og ophævede grundværdistigningsafgiften. Det første er, som den højtærede finansminister har gjort opmærksom på, at man vil betale de nuværende ejere de kapitaliserede beløb, og det kunne tit være nogen, der havde fået nedslag i købesummen ved at erhverve ejendommen.

Hvis vi så går videre og tænker os, at man ikke ville opkræve nogen som helst grundværdistigningsafgift af de prisstigninger, der er sket fra den 12. vurdering og fremefter, hvad ville virkningen i så fald blive? Jeg indrømmer, at de 4 milliarder, som Finanstidende har nævnt, og som man regner med denne afgiftspligtige grundværdistigning vil stige med for villaer alene, naturligvis må være et summarisk beløb, men på den anden side er der jo også noget, der hedder beboelsejendomme, og jeg vil derfor regne med, at vi kommer op på et beløb måske snarere på 6 eller 8 milliarder kr. Vil man lade de nuværende skodehavere få samme fortjeneste, efterhånden som de afhænder ejendommene? Disse 6-8 milliarder kr. vil jo med den 4 pct.s afgift indbringe fra 240 mill. kr. til 400 mill. kr. i afgift.

Nu ved jeg godt, at det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen gjorde opmærksom på, at man skulle ikke se på den slags småbeløb, det er jo kun håndører. Det er det måske også, men jeg vil dog alligevel tro, at et sådant beløb ikke er uvæsentligt, og man må ikke glemme, at hvis det ikke kommer ind på den måde, så bliver det de øvrige skatteydere, som kommer til at betale det.

Det næste er, at en sådan udvikling jo i høj

[Holger Eriksen.]

grad ville fremkalde inflation, en inflation, der formodentlig ville blive mødt med påstanden om, at nu er købekraften steget for stærkt, og derfor var det nødvendigt, at arbejderne fik noget mindre i løn, i hvert fald mindre købekraft, enten gennem lønreduktioner, nye omsætningskatter o.s.v., og hvem tror man så ville komme til at udrede disse beløb? Der er jo ikke tale om, at der er sket en reel værdistigning, der er kun tale om, at vi mellem brødre vurderer det til at være så meget mere. Det faktiske er, at de, der får disse gevinster hjem, har muligheder for at omsætte dem i forbrug.

Hvem skal så fremstille de værdier, der skal svare til dette forbrug? Ja, det må naturligvis arbejderne, og så bliver det arbejderne, som på den måde kommer til at udrede de beløb, som man herved fritager de pågældende grundbesiddere for at betale, beløb, som de pågældende grundbesiddere — således som jeg allerede har sagt det — ikke har nogen som helst ret til, rent bortset fra, at man jo så i høj grad ville savne et afdæmpende moment over for den prisstigning, som man vil risikere fortsat vil komme til at foregå. Som noget meget væsentligt tager jeg også med, at man efter min opfattelse efterhånden var ved at komme til forståelse af, at man ikke udelukkende kan lægge skatterne på arbejdsfortjenesten, at det er nødvendigt, at de arbejdsfrie indtægter i hvert fald bliver beskattet lige så hårdt, som man beskatter arbejdsindtægterne. Men i samme øjeblik man går denne vej, fastslås det, at disse fortjenester er skattefri, og det vil igen sige, at de mennesker, der ikke har muligheder for at tage arbejdsfrie indtægter hjem, vil blive tvunget til at udrede de beløb, der svarer dertil.

Af disse grunde må jeg så ubetinget vende mig såvel mod det fremsatte forslag som mod enhver tanke om at fiksere den nuværende grundstigningsskyld. Jeg kunne gå med til, at man udsatte 13. vurdering. Jeg finder det endog meget fornuftigt, om man gjorde det, for at man kunne få tid til at foretage forskellige praktiske ændringer i loven om grundstigningsskyld, f. eks. noget i retning af, at der skulle ske en omvurdering, før et salg endeligt kunne afsluttes, selv om jeg godt kan se, at det ville virke noget sinkende. Jeg kunne også tænke mig,

at man regulerede fradragene for forbedringer, og måske noget mere af den art, men når der er tale om at afskaffe grundstigningsskylden for fremtiden, må jeg melde fra. Jeg anser noget sådant for en ulykke for landet, og først og fremmest naturligvis for den arbejderklasse, som må lægge ryg til for at skaffe den enkelte de gevinster, der her er tale om, gevinster, som de pågældende ingen adkomst har til.

Aage Fogh: Til indledning vil jeg gerne gøre den bemærkning, at jeg hørte det ærede medlem hr. Axel Kristensen indlede med at protestere imod, at den højtærede finansminister havde stillet et forslag. Det kan ikke være rigtigt. Det er det ærede medlems forslag, vi diskuterer. Det har den højtærede finansminister efter mit skøn klart sagt nej til, og det er jeg enig med finansministeren i. Derefter har finansministeren skitseret, hvad han senere kunne tænke sig at stille forslag om. Hvordan jeg vil stille mig til det, kan jeg altså vente med at tage stilling til og behøver ikke at diskutere det nu i dag. Det er kun for realiteternes skyld.

Til det ærede medlem hr. Holger Eriksen, som lige sluttede, kan jeg sige, at jeg for så vidt også er enig med ham i hans slutning, men da det ikke er et forslag om at indstille opkrævningen af grundstigningsskyld, så er det heller ikke en ting, jeg skal tage stilling til nu. Min stemme ville ikke være til rådighed for en afskaffelse af grundstigningsskylden, kan jeg sige.

Så er det blevet sagt nogle gange, at nu har regeringen erkendt, at der er visse fejl ved loven om grundstigningsskyld. Nu er det ikke for at prale, at jeg gerne vil have lov at gøre opmærksom på, at det er der i hvert fald nogle, der har erkendt for længe siden. Det er 3 år siden, tror jeg, at jeg her fra denne talerstol spurgte den daværende finansminister, om ikke ministeren fandt det rimeligt, at vi hurtigst muligt tog op til undersøgelse, hvordan denne lov virkede i praksis, og hurtigst muligt fik informeret vore vurderingsmænd ud over landet om, hvordan denne lovs bestemmelser om vurdering skulle praktiseres. Der kunne jo ikke være tvivl for nogen om, at den dag, da H. C. Andersen-eventyret åbenbares ude ved Køge Bugt — det vil sige, da sognerådsformand og amtsrådsmedlem Ploug

[Aage Fogh.]

stod i spidsen for offentligt udsalg af grunde derude og solgte dem for en halv snes tusind kroner pr. stk. uden at fortælle, at der bag efter var grundstigningsskyld på dem — da havde vi al mulig bevis for, at der fra det offentliges side burde være skredet ind; man burde have sagt til den offentlige person, som det jo var, at den måde kunne loven ikke behandles på. Det har givet anledning til meget stor skuffelse derude blandt køberne, når det viser sig, at de grunde, som de troede at have købt til 10.000 kr., kommer til at stå dem i 25.000 eller 30.000 kr., inden de får dem bebygget.

Der var en anden lejlighed, hvor jeg blev helt klar over, at loven ikke virkede efter sin hensigt; det var, da jeg som statsrevisor i 1960 var med til at revidere statsregnskabet; da så jeg, at de store grunde, som staten besidder, kun var ansat til en tiendedel af deres værdi. Der kunne ikke være nogen som helst tvivl om, at vurderingsmyndighederne i det område havde misforstået loven. Selv om det er statens ejendomme, og selv om det er Københavns kommunes ejendomme, kan det ikke være rigtigt, når de ligger op ad bebyggede arealer, at vurdere dem som landbrugsjord, hvad der var sket. Også dengang blev problemet rejst, men heller ikke dengang skete der noget.

Endelig kunne jeg nok have lyst til at minde om, hvordan det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen og visse andre ærede medlemmer i det høje ting prøvede at finde ud af sammen med Roskildeborgere, hvordan man skulle holde forsøgsgården uden for Roskilde bygrænse, og var helt enig om, at det var urigtigt at lægge den dér, fordi jorden havde langt større værdi end almindelig landbrugsjord. Nu ved vi, at det lykkedes ikke, fordi man intet hensyn tog til de stigende værdier, der blev beslået. Jeg retter en stærk bebrejdelse imod dem, der gennemførte den historie, fordi det var helt givet, at jord, der var velegnet, kunne man have købt for halv-

delen af den pris, Roskilde by ville have betalt for det areal, der nu benyttes til skade for Roskilde by. Så meget hensyn kunne man fra det offentliges side have taget i dette forhold. Men jeg kan kun være glad for og tilfreds med, at man tog hele denne historie op til undersøgelse, og jeg kan derfor også give min tilslutning dertil.

Jeg kan også takke den højtærede finansminister for det allermeste af, hvad han sagde. Jeg var særlig glad for bemærkningen, der faldt om den behandling, man kunne tænke sig at give de almindelige grundskatter: at samle dem under én skat til kommunen. Det skulle vi have gjort for længe siden, så havde folk for længe siden fundet ud af, at det var en prioritet, der var tale om. Jeg tror, man skulle gøre denne skat konjunkturbestemt for landbruget, således at man derigennem havde en regulator for gode og dårlige tider.

Det har forundret mig noget, at hele diskussionen i dag har drejet sig om parcelhuse. Hvad er det for noget valgfæsk? Parcelhuse — der er da ingen, der vil parcelhusejerne til livs; det er da givet. Hvis der er mangler på det område, kan de rettes; det er da helt givet.

Men der er et andet område, som jeg tillægger meget stor betydning, og det er dette: det har vist sig ved de nyeste undersøgelser, at almindelig landbrugsjord i Københavns, Frederiksborg og Roskilde amter er steget med 90 pct., almindelig landbrugsjord i de øvrige sjællandske amter er steget med lige ved 60 pct., medens man i det øvrige land har stigninger på omkring 40 pct. Det er følgerne af den eksplosive udvikling omkring København, vi her kan aflæse. Det er en udvikling, der vil medføre, at så lang tid disse stigninger holder, da er der intet håb for dem, der skal leve af at drive landbrug, om, at de kan placere sig i de tre nordsjællandske amter; det bliver en særret for københavnere. Jeg vil gerne invitere nogle af de herrer med ud at besøge de store gårde her omkring København, så vil de se, hvem det er, der efterhånden

[Aage Fogh.]

køber gårdene. Det er ikke landmænd mere.

Denne udvikling anser jeg for at være ganske overordentlig farlig, og derfor er det store spørgsmål: på hvilken måde kan vi bremse dér, hvor skaden sker? Den sker dér, hvor jord overgår fra at være landbrugsjord til byggejord. Det er her, skaden indtræffer, og det er den skade, vi skal se at råde bod på.

Jeg vil gerne sige, så det ikke kan misforstås, at hvis jeg havde den opfattelse, at grundstigningsskylden kun var et spørgsmål om skat, så gav jeg pokker i den, men jeg har den opfattelse, at grundstigningsskylden kan medvirke til at regulere priserne på jord og kan fremskaffe billigere jord, at den kan holde priserne nede, samtidig med at den virker som en skat, der går til afløsning af andre afgifter til det offentlige. Derfor er det efter mit skøn klart, at den skal opretholdes. Men jeg er stadig væk af den opfattelse, at det mest effektive, vi kan gøre, er at lade kommunerne, der jo nu praktisk talt er de eneste store købere, byggemodne jord — det viser sig alle vegne, hvor de optræder som købere, at de byggemodner jord. Det er praktisk talt kun kommunerne, der kan købe jord, og derfor ser vi både den socialdemokratiske borgmester det ene sted og den konservative borgmester det andet sted melde sig som købere og betale alle de penge, som sælgerne vil have; der er ingen anden mulighed, ligegyldigt hvem det er, end at betale, hvad sælgeren vil have.

Jeg tror, man kunne lave det klarere, gøre det bedre ved at gennemføre det lille tillæg til vore vurderingslove om, at hvis en kommune eller et amt bevisligt har brug for en ejendom, som de har fået ministeriets tilladelse til at købe, og har budt 100 eller 200 pct. over den sidste vurdering uden at kunne blive ejer, skal de have lov til at vurdere den om og beskatte den efter denne vurdering. Jeg gør i denne forbindelse opmærksom på, at den voldsomme overraskelse, vi fik med folkeafstemningen i sommer — der er jo ingen grund til at lægge skjul på, at det var en overraskelse — har ført med sig, at ekspropriation ligger på gulvet, og forkøbsretten er der ingen

mulighed for. Jeg tror, det er nødvendigt at finde et grundlag for at skaffe den jord billigere frem. Så er problemet: skal det gøres ved grundstigningsskyld eller ved en anden form for skat? Det kan vi for min skyld godt diskutere, men jeg er på forhånd overbevist om, at grundstigningsskylden brugt på rette måde, på rette sted og på rette tidspunkt, er det, der giver det bedste og for alle mest tilfredsstillende resultat. Så derfor kan jeg angående det her foreliggende forslag til beslutning sige, at det er klart, at jeg vil stemme imod det. Angående det, den højtærede finansminister har omtalt, men ikke stillet forslag om, så lød det meste af det godt i mine øren, og et sådant forslag vil jeg meget gerne diskutere, når den dag kommer.

Erhard Jakobsen: Den, der lyttede blot nogenlunde opmærksomt til det, finansministeren sagde, kan vel ikke være i tvivl om, at regeringspartierne med den udtalelse siger farvel til grundstigningsskyld som fremtidigt middel. Det tror jeg står helt klart; det er der vist ikke nogen som helst der vil være i tvivl om. Enhver tale om, at der heri blot ligger en valgfidus, vil forhåbentlig blive afkræftet inden valget. I alt fald kan jeg sige, at enhver, der har overværet forhandlingerne i den socialdemokratiske gruppe vil vide, at medlemmerne dér bestemt ikke er indstillet på at lave en eller anden valgfidus, her er ganske simpelt tale om at gå ind for en radikal ændring af den politik, partiet i nogle år har ført på dette punkt. Dette er sandheden enkelt og ligetil, det skal ingen betvivle, sådan ligger det.

Så kan man triumfere, man kan kaste sig over de folk, som har bygget på den smukke teori. Det vil jeg fraråde, for lad os endelig erkende, at man skal ikke så forfærdelig mange år tilbage i tiden, før denne teori i teorien fik godkendelse fra alle sider. Alle var enige om at lovprise den vej, alle var modstandere af grundspekulation o. s. v. Det er jo sandheden. I dag, hvor de praktiske ting er så iøjnefaldende, kan alle se, hvordan det er, og jeg synes jo nok, at man ikke skal være for hård i dommen over det tidligere medlem hr. Oluf Pedersen, over det ærede medlem hr. Holger Eriksen og alle andre, som har ofret det meste af et

[Erhard Jakobsen.]

livs politiske indsats for at bringe disse ting frem og har gjort det med den bedste og redeligste mening. Man skal ikke dømme det alt for hårdt, være alt for klog, for når man forkaster det gamle, står man tilbage med de problemer, som skal løses derefter. Jeg skal være den første til at erkende, at de ikke løses ad den hidtidige vej, og det har jeg i al beskedenhed gjort opmærksom på i nogle år, men de skal løses alligevel, og de bliver ikke løst, fordi man ophører med grundstigningsskyld ud i fremtiden, altså den grundstigningsskyld, der skulle komme efter året 1960.

Men skal man ikke fælde nogen hård dom over det, der har været sagt før i tiden, synes jeg, at man bliver nødt til at fælde en hård dom over dem, der uanset kendsgerningerne vil fortsætte i samme skure. Dem er der ikke meget at stille op med. Kritikken er berettiget, ingen kan løbe fra det. Enhver, der vil prøve at kigge rundt i landet og snakke med folk om disse ting, med vurderingsmændene og andre, kan samle i stabelvis af eksempler på, at ordningen har virket på en måde, som ingen ønskede. Det kan ingen komme væk fra, og så nytter det ikke noget, at man fra et skrivebord eller ud fra nogle bøger og teorier kan sige, at den kunne virke meget smukt, hvis den virkede som den skulle på rette tid, på rette sted, på rette måde. Det går ikke, vi har prøvet det; det er ikke noget nyt, vi står over for i dag, vi har haft det fra 1932 under en eller anden form. Det havde været meget nemt i løbet af — hvad bliver det — 30 år at have foreslået de praktiske foranstaltninger, der skulle til, hvis det blot drejede sig om praktiske foranstaltninger. Men det er ikke praktiske foranstaltninger, der skal til. Der skal en erkendelse til af, at systemet ikke kan gennemføres. Det skal jeg komme lidt nærmere ind på.

For det første anerkender jeg fuldt ud den påstand, at det er køberen, der betaler grundstigningsskylden, og ikke sælgeren. Her gælder det ikke med den snak om udbud og efterspørgsel. Det er det ulykkelige ved det, at enhver, der har lugtet til nationaløkonomi, han når lige at lugte, at udbud og efterspørgsel bestemmer prisen. Det, han glemmer, er de 7 års studium for os, der har nationaløkonomi som fag, som lærer os,

at udbud og efterspørgsel alligevel ikke bestemmer prisen under alle forhold. Når man bl. a. har et så decideret sælgermarked, som vi siden den anden verdenskrig har haft på jordområdet, er det ikke udbud og efterspørgsel, der bestemmer prisen, så er det sælgeren, der gør det, for køberen skal have jord. Det er deri, det ligger, at sælgeren kan bestemme, hvad han vil have, for vil den ene ikke købe, vil den anden.

Dertil kommer så, at grundstigningsskylden for de små købere, køberne af små grunde, har været 1 af 100 omstændigheder, der afgjorde, om de ville købe eller ej, men kun 1 af 100. Der har været 99 andre ting, som for en køber har været afgørende; grundstigningsskylden har aldrig været det vigtigste, og derfor har han købt. Selv om der tydeligt er givet ham meddelelse om grundstigningsskylden, har han sagt: nå ja, den klarer vi nok. Det er den ene gruppe af købere, og det er ikke den vigtigste.

Den anden gruppe er endnu mindre interesseret i grundstigningsskylden, det er manden, der køber for at bygge og derefter leje ud til andre. Han er revnende ligeglad, for når der er mangel på lejligheder, kan han let få en lejer, og grundstigningsskylden bliver ikke betalt af ham, men af de lejere, der flytter ind i lejlighederne. Ikke blot bliver det ikke sælgeren, der kommer til at betale grundstigningsskylden, det bliver heller ikke køberen, men det bliver lejerne af de pågældende lejligheder, der kommer til at betale den.

Det er ganske klart, at der er ingen til at se efter og kontrollere, at grundstigningsskylden ikke bliver for høj, og det betyder, at prisen bliver for høj. Derfor er kritik på dette område rigtig, og kritik mod vurderingen er lige så rigtig. Det skyldes ikke, at vurderingsmændene ikke ved, hvad de har med at gøre; det skyldes, at vurdering ikke kan laves. Vurdering kan laves i et område, hvor der er en række grunde til salg, hvor den ene grund sælges til 6 kr., den anden til 7½ kr. og en til 7 kr.; man tager så 50 grunde og tager gennemsnitsprisen af dem og siger, at grundværdien kan sættes til 7 kr. Det har jeg selv lavet i ligningsdirektoratet i 12 år, så jeg ved, hvordan man gør det i den uskyldige afdeling, den med ejendomsskyld og grundskyld. Men man kan ikke gøre det, så snart der er bygget

[Erhard Jakobsen.]

på 60-65 eller blot 50 pct. af de pågældende arealer; så er man afskåret fra nøjagtig at sige, hvad jorden er værd under det hus, der er bygget på arealet.

Vurderingsmændenes instruks er den, at de skal vurdere, som om huset ikke var der. Det er en lidt dristig abstraktion fra virkeligheden, men det er altså nødvendigt, og resultatet er følgende. Man ved, at ude i Husum er der solgt jord, som er steget fra 30 kr. til 60 kr. pr. m². Så står man og skal afgøre: skal man derefter lade grundprisen i centrum af København stige fra 3.000 kr. til 6.000 kr.? Det skulle man jo egentlig gøre, hvis man skulle vurdere forholdsmæssigt. Den eneste vejledning, man har, er den viden, man har om, at ude i Husum er der solgt grunde for 60 kr. pr. m². Hvordan skal man fra den viden kunne analogisere til værdien af grundene i centrum af København og sige: ja, så må de være steget til det dobbelte også. Det kan man overhovedet ikke gøre, og det gør man heller ikke; man forhøjer med nogle procent.

Derfor har den kritik ret, som jeg også selv har ført frem, og som siger, at det bliver de lejere, der flytter ind i de nyeste og dyreste lejligheder, der kommer til at bære den største grundstigningsskyld, for det er dér, grundværdierne kommer til at stige mest, ikke blot ved den første vurdering, men også ved alle de følgende. Det er nemlig ude i det område, der sker noget. Det er derude i nærheden, prisstigningerne bliver konstateret, og det er dér, vurderingsmændene tager dem til efterretning og vurderer ejendommene op. Derfor er kritikken, der er ført frem, som sagt fuldt berettiget. Enhver kommunalmand i Københavns amt og andre amter, der ligger i nærheden af større byer, kan bekræfte, at sådan er det gået.

Så er der spørgsmålet om, hvordan ejendomsskatterne virker. Dér har det været en yndet påstand såvel for grundstigningsskyld som for ejendomsskatter i øvrigt, eller man har ladet skinne igennem, at i og med at man lagde noget på her, tog man fra de rige og gav til de fattige, for at sige det populært. Jeg vil gerne sige, at det, der sker, er lige det stik modsatte. Der sker lige nøjagtig det stik modsatte, idet nemlig — det ved

jeg af erfaring — grundskatternes, herunder grundstigningsskyldens højde er uden enhver betydning for en mand, der ligger på en forholdsvis høj indkomst. Det fradrag, han får i sin personlige skat, bliver nemlig næsten lige så stort som den grundskyld og den grundstigningsskyld, han skal betale, hvorimod den lille mand, der næsten ingen skat betaler, ikke får noget stort beløb af fradrag via sit ejendomsregnskab. Ja, det gør han nok, men det betyder ingenting, for han betaler næsten ingen skat, og derfor er den reduktion, han får, ganske lille. Jeg ved det, jeg har prøvet at beregne det i min egen kommune, og jeg ved det for mit eget vedkommende. Jeg betaler praktisk talt ingen ejendomsskat, den betaler min indkomstskat; men min nabo derimod, som ingen indtægt har, betaler sin ejendomsskat fuldt ud. Det er det, jeg altid har sagt: hvordan kan det blive god socialdemokratisk skattepolitik at lade borgmesteren og folketingsmanden slippe for at betale og lade hans fattige nabo betale i dyre domme? Det kan ikke være det partis linje, som jeg står i, og jeg glæder mig over, at det heller ikke er det, som det også er kommet til udtryk her.

Og så endelig en ting til. Det har også været ført frem, at i og med at kommunerne opkræver så og så store beløb, lettes jo de personlige skatter. Hvem får fordel af det? Altså, ejendomsskatterne rammer den lille husejer hårdest, for han får mindst reduktion, men en lettelse i de personlige skatter giver størst lettelse til den største skatteyder. Han mærker det naturligvis mest. Også det vil jeg være i stand til at dokumentere sort på hvidt, for jeg har beregnet det for en halv snes skatteydere og husejere i min egen kommune. Det vil sige, at grundstigningsskyldens og grundskyldens virkninger er ikke socialt ønskelige. De rammer i mange tilfælde den omvendte vej.

Hertil kommer, at man har gjort det til et husejerproblem. Det er jo helt forkert. Det vil vise sig, hvis grundstigningsskylden og grundskylden fortsætter opeft, at det i stedse større grad vil blive lejerne, der kommer til at betale, idet nemlig naturligvis enhver husejer overvælter skylden på sine lejere. Det er ikke ham, man tager noget fra, det er fra hans lejere; og dér må man altså huske, at lejeren kan jo ikke

[Erhard Jakobsen.]

trække 5 øre fra i skat, fordi hans husleje stiger som følge af, at der skal betales mere i grundskyld eller grundstigningsskyld. Allerede i dag ligger grundstigningsskylden i boligselskaber i min kommune med den gamle grundstigningsskyld på 75-150 kr. om året for en lejlighed. Det ville, hvis tingene fortsatte, blive 500 og 600 kr. om året. Hvis ikke regeringens forslag var kommet nu og man stoppede, så ville lejere i de lejligheder, der var dyrest, måske komme til at betale op til 500-600 kr. om året ekstra i husleje, fordi grundstigningsskylden blev lagt oven på den leje, de havde i forvejen. Alt det skal man gøre sig helt klart, så man ikke farer rundt og tror, at grundstigningsskyld er noget, hvorved man rigtig kan få ram på de rige, og så kan man gøre gavn over for de fattige, for det passer ikke; det er meget ofte det modsatte, der sker.

Men som jeg sagde før, problemerne er ikke løst i og med, at man lader være med at forhøje grundværdierne. Hvis grundspekulationen skal bekæmpes — og det skal den — så er man nødt til at gøre noget andet, og jeg mener, at venstre og de konservative faktisk også bliver nødt til at gå ind i en forhandling om, om ikke det ville være rimeligt at give kommunerne mulighed for i større omfang at købe jord. Jeg er ikke inde på det ærede medlem hr. Aage Foghs ekspropriationstankegang. Jeg mener, kommunerne skal betale, hvad det koster, men kommunerne skal bare købe jorden i tide. Tænk hvis en kommune som Herstederne, der engang bliver en kommune, hvor der skal bygges 7 skoler, allerede i dag kunne købe de nødvendige landbrugsejendomme og bruge dem i fremtiden til skolebyggeri, i stedet for at man nu må vente. I dag kunne man måske få jorden for 40 øre eller 1 kr. pr. m². Den dag, man faktisk skal bygge den sidste skole, må man købe til måske 50 kr. pr. m².

Det, jeg her siger, kan ikke være noget specielt krav om socialisering eller socialistisk politik. Det må være noget, som enhver, der ser samfundsmæssigt på det, må være interesseret i, og jeg vil tro, problemet kan klares uden folkeafstemning og alt muligt andet, ved at staten forsynede de kommuner, der ligger i udviklingsområderne, med lånemidler, så de i tide kunne købe

den jord, de havde brug for. Det kræver ikke mange indgreb og navnlig ikke indgreb i den private ejendomsret.

Det andet, man skal gøre, er det, som den højtærede finansminister var inde på med kapitalvindingsafgiften. Jeg synes, kapitalvindingsafgiften har den store fordel frem for grundstigningsskylden, at kapitalvindingsafgiften beregnes af forskellen mellem to størrelser, som man kan konstatere, nemlig købesum og salgssum. Det er klare ting, der er konstateret ved salg og ved køb, hvorimod grundstigningsskylden beregnes — med visse fradrag — af forskellen mellem to tal, der begge to er forkerte. Man ved ikke, hvor meget de begge to er forkerte, man ved bare, at de begge to er forkerte, og man har oven i købet en formodning om, at det sidste tal er mindre forkert end det første. Det betyder, da den første vurdering, der er lavet, formentlig har været noget for lav, og den sidste ligger noget nærmere det rigtige, at man netop vil blive udsat for, at forskellen bliver forholdsvis for stor. Hertil kommer, at vurderingen er vidt forskellig i landets forskellige egne, og om man så ansatte det dobbelte mandskab i statens ligningsdirektorat, ville de ikke være i stand til i løbet af en 4 års periode at nå at revidere samtlige værdiansættelser her i landet og få dem til at passe sammen. Dette er kendsgerningerne. Når vi tager al musikken og religiøsiteten ud af dette spørgsmål, så ligger der den virkelighed tilbage.

Tanken om kommunernes ejendomsbeskatning synes jeg lyder vældig sympatisk. Jeg har tidligere rejst den tanke, og jeg håber meget, at det bliver resultatet, at man overlader til kommunerne selv at bestemme, i alt fald nedad, hvor de vil sætte deres grundskyldpromille. Jeg kan ikke se, at man med nogen rimelighed skulle kunne tvinge Gladsaxe kommune — vi har 10 promille som minimum — at vi skulle kunne tvinges til at tage det dobbelte i kommunal grundskyld hos folk, hvor vi ikke ønsker at tage det dobbelte. Det må blive Gladsaxe kommunes egen sag. Det må vi tage ansvaret for over for vore vælgere i de forskellige partier.

Det tror jeg også der er forståelse for i regeringen. Det forslag, der er rummet i

[Erhard Jakobsen.]

de bemærkninger, finansministeren fremsatte, tilfredsstillende, så vidt jeg kan se, fuldstændig de ønsker, jeg har haft om, at almindelig beboelse ikke skulle rammes af stigende udgifter i fremtiden. Så vidt jeg kan se, må ministerens henstilling til udvalget, som man må gå ud fra bliver fulgt, resultere i noget i retning af, at den grundstigningsskyld, der hvilede på en ejendom i 1960, er den, man må køre videre med, og ikke andet. Det er noget i den retning i alt fald, man stiler imod, og det tilfredsstillende fuldstændig de ønsker, jeg har haft.

Og så endnu en gang: jeg tror, at min gode ven, eller som det hedder, det ærede medlem Gottschalck-Hansen ...

Formanden: Hr. Gottschalck-Hansen.

Erhard Jakobsen: ... hr. Gottschalck-Hansen, jeg tror, at han kan spare sig enhver teologisk overvejelse om sine medlemmernes godhed med hensyn til at love vælgerne noget, man ikke vil holde. Det er ganske givet, at dette er ikke noget, der er kommet over socialdemokratiet som følge af valgfrygt eller som en valgfidus. Hvor mærkeligt det end kan lyde for det ærede medlem, så er socialdemokraterne nøjagtig lige så fornuftige mennesker som andre medlemmer af dette høje ting, og derfor kan de se, at ét er, at man har en smuk teori og gerne vil lave noget, der er godt, noget andet er, hvad virkeligheden siger. Det må vi bøje os for alle sammen.

Finansministeren (Poul Hansen): Ja, jeg skal på dette tidspunkt ikke gøre mange bemærkninger. Den teoretiske diskussion må vel efterhånden være udtømt, og diskussionen om de praktiske ting, som vi skal tale om vedrørende det foreliggende forslag og andre, der kommer senere, må jo foregå i udvalgene.

Det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen vil stille det op på den måde, at når regeringen ikke ville acceptere det foreliggende beslutningsforslag, så var det ligesom ensbetydende med, at vi ikke ville rette de urimeligheder, som findes. Det vil jeg stærkt vende mig imod. Vi vil, som det fremgik af, hvad jeg først sagde,

være indstillet på en fiksering på det foreliggende grundlag, men med en rettelse af de urimeligheder og skævheder, der findes. Vi har den opfattelse, at hvis vi følger oppositionens forslag, vil i dets kølvand nye urimeligheder opstå. Og man kan, som det ærede medlem gjorde, tale flot om, at det for staten kun drejer sig om 40 mill. kr. — og altså lige så meget for kommunerne — men man kommer jo ikke uden om, at de penge skal skaffes på en anden måde, og ikke mindst for kommunerne kan det være et problem.

Den måde, hvorpå det ærede medlem omtalte de tanker, jeg havde meddelt om, hvad regeringen agter at foreslå, synes mig at tyde på — jeg skal sige det så forsigtigt — at det ærede medlem ville forbeholde sig adgang til fortsat mistænkeliggørelse med, at vi ville kunne udvide fritagelsen, og hvad ville vi gøre, når der er gået det år, hvormed vi vil udsætte vurderingen; direktivet var uklart, og skulle det, at jeg havde talt om den nuværende utryghed, betyde, at der vil komme en anden utryghed senere o. s. v.? Det ærede medlem var lidt for — skal jeg sige — skriftklog i den forbindelse. Jeg synes, at det var udslag af en mistænkeliggørelse eller et forsøg derpå, som jeg gerne vil have lov til at tilbagevise. Jeg vil gå ud fra, at det ærede medlem er en hæderlig mand også i politisk henseende. Når han nu i Folketingstidende får læst, hvad det var, jeg sagde, og ser de forslag, som vi til sin tid — jeg regner med, at det bliver inden for ret kort tid — kommer med, og vi får drøftet tingene i udvalgene, så går jeg ud fra, at den tone, der var på her i dag, kan opføre.

Må jeg så til det ærede medlem hr. Axel Kristensen sige, at jeg har ikke fremsat forslag her i dag, og derfor synes jeg ikke, jeg kan tage den bebrejdelse til mig, at tingene ikke var kendt på forhånd. Jeg har bebudet visse forslag, jeg har sagt visse ting om, hvordan regeringen ser på det, men jeg har ikke forlangt og kan ikke forlange — for det er jo ikke det, det drejer sig om i dag, det er det ærede medlems forslag, det drejer sig om — jeg kan ikke forlange, at der tages stilling dertil. Men jeg synes, det var rimeligt, når vi nu drøftede disse problemer, at jeg gav disse oplysninger om regeringens stilling. Så vil til sin tid — og jeg håber som sagt, at det bliver ganske

[Finansministeren.]

hurtigt — de konkrete forslag komme på bordet, og så kan vi jo drøfte dem.

Det ærede medlem fremkom med en række eksempler på den nuværende lovgivnings virkninger specielt for erhvervsvirksomheder. Det var jo umuligt at få fat i eksemplerne og tage stilling til dem på stående fod, men jeg mener, det er nogle af de ting, som det vil være muligt at få nærmere belyst, og som jeg synes skal belyses, under det kommende saglige udvalgsarbejde. Jeg siger dette bl. a. ud fra en fornemmelse af, at man i høj grad i den almindelige omtale af disse ting, for ikke at sige den almindelige agitation om disse ting, overdriver, hvad det betyder konkurrencemæssigt for erhvervsvirksomhederne. For hvis man skal til at afgøre, hvad det betyder for danske virksomheder f. eks. i sammenligning med udenlandske, så skal man da ikke bare se på ejendomsbeskatningen, grundstigningsskylden; så skal man vel også se på jordpriserne her i landet i forhold til virksomheder i andre lande, så jeg synes ikke, problemet er udtømmende belyst blot ved de tal, det ærede medlem her nævnte.

Det ærede medlem hr. Herluf Rasmussen ville gerne have oplysning om visse enkeltheder i forbindelse med det direktiv, som regeringen ville give udvalget om ejendoms-skatte. Derom vil jeg sige, at jeg vil finde det rimeligt, at vi, når vi nu kommer til næste omgang, måske ligefrem drøfter et sådant direktiv, for selv om det vel til syvende og sidst må udgå på regeringens ansvar, er det vel af betydning for os, at det kan drøftes f. eks. i et af de udvalg, der bliver nedsat, således at der kan tages hensyn til de synspunkter, der måtte være.

Ordføreren for forslagsstillerne (Gott-schalck-Hansen): Den højtærede finansminister brugte den vending, at jeg måske var lidt forskriftklog. Ja, højtærede minister, det er nu engang tonen, der skaber melodien, og det er muligt, det er nødvendigt, når det er fari-sære, man har med at gøre. Som en sådan må jeg selvfølgelig ikke bedømme den højtærede minister som person, men jeg tør jo nok sige, at når man bliver præsenteret for et sådant udbud af alskens forskellig stand-punkttagen fra det kongelige danske social-demokrati, som vi er blevet her i dag, må

der for den almindelige borger herske fuld-stændig vild forvirring om, hvad der er ret og rigtigt.

Det havde haft meget stor interesse, om den højtærede minister over for det høje ting havde tilkendegivet, om at han var enig med det ærede medlem hr. Holger Eriksen eller enig med det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen. Sidstnævnte ærede medlem talte jo klart og tydeligt; der var ingen tvivl om, hvad han mente. Det ærede medlem sagde — og det vil jeg gerne have bekræftet — at de synspunkter, han gav udtryk for, var den socialdemokratiske gruppes, og han brugte den vending, at det var et farvel til grundstigningsskylden. Ja men hvis det virkelig er rigtigt, så er socialdemokratiet på vej fremad mod noget, der er ret og rigtigt, og det vil interessere os uhyre i det høje ting. Jeg erkender, det er ikke morsomt, nej, det er ikke morsomt at skulle gå op og vælge imellem disse to standpunkter, men det vil interessere os meget, hvis den højtærede minister vil bekræfte, hvad det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen har sagt, at ministerens oplæg, som vi jo kun kender fra talen her i dag, skal forstås derhen, at det er et farvel til grundværdistigningsafgiften. Hvis det er tilfældet, så har denne debat absolut ikke været forgæves.

Regeringen har det tekniske apparat, og det er jo en regering, som ikke er bange for at gå i gang med lovgivningsarbejdet, hvorfor har den da ikke fremsat et lovforslag; hvorfor skal vi holdes hen i uvidenhed? Hvorfor skal vi igennem alle disse undersøgelser? Det er jo almindelig praksis, at der fremsættes et lovforslag, og når det så går i udvalg, kan vi indhente al den viden og oplysning, som vi har behov for, hos de teknikere og hos den sagkundskab, som står til rådighed. Det havde været meget mere værdifuldt, hvis ministeren havde haft noget konkret at sige. I øjeblikket er det alt for hypotetisk, alt for uvist og uklart.

Den højtærede minister sagde, at de 40 mill. kr. skulle skaffes. Deri er jeg enig. Men det må man gøre, når man mener, at denne afgift virker uheldigt, når man erkender, at den er uretfærdig. Jeg vil gerne have lov til, da jeg nu har citeret statsministeren, lige at nævne, hvad udenrigsministeren sagde i sin nytårsudtalelse — den står i Ekstrabladet for den 31. december

[Gottschalck-Hansen.]

— hvis jeg må bede om tilladelse til et citat. Ministeren siger angående grundstigningsskylden:

„Men der findes vel en fornuftig ordning på det også. Ingen kan være interesseret i at gennemføre en urimelig beskatning af én befolkningsgruppe.“

Det er rigtigt, hvad den højtærede udenrigsminister her siger: grundstigningsskylden er en uretfærdighed over for én befolkningsgruppe. Sådan er det, hvad det ærede medlem hr. Holger Eriksen så end vil vove at påstå — det ærede medlem brugte udtrykket gennemforløjet. Jeg synes dog, det ærede medlem skulle afstå fra at anvende en sådan terminologi. Jeg ville da nødigt sige, han var en svindler, at han taler mod bedre vidende; jeg vil nødigt bruge den vending, men det ærede medlem kender jo disse problemer, kender teknikken, og det fremgik af praktisk talt alle de punkter, det ærede medlem pegede på, at i disse forhold så man hen til den 13. almindelige vurdering, og dér skete dette, at der kom en prioritet ind. Ja men det er da staten, der skyder den prioritet ind og frarøver den enkelte ejer hans ejendomsret. Ja, det ærede medlem skal være forsigtig med at ryste på hovedet, for det ærede medlem er jo rekonvalescent endnu, så jeg anbefaler en vis ro i situationen.

Jeg vil gerne gøre den bemærkning til den højtærede finansminister, som jeg ikke fik med i første omgang, at jeg lyttede med meget stor interesse til den tanke, som regeringen agter at føre ud i livet, nemlig tanken om at samle alle grundskatter i én kommunal grundskat. Det interesserer os uhyre. Vi havde jo det konservative folkeparti landsrådsmøde i efteråret, og det var offentligt — det er den slags møder jo også i det ærede medlems parti, og det er godt sådan — enhver kunne komme, enhver måtte gerne vide, hvad der skete; dér vedtog vi netop at arbejde for en ejendomsbeskatning, der sigter på at lade samtlige ejendomsskatter blive samlet i én kommunal grundskat og med en ensartet procentsats. Jeg tilsiger den højtærede minister velvilligt samarbejde fra mit parti til løsning af dette uhyre vigtige problem, som vil kunne løse op for mange vanskeligheder og mange komplicerede forhold i hele denne vanskelige lov-

givning. Men så betyder det vel også — sådan må jeg forstå det — at det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen har ret i, at det er et farvel til loven om grundstigningsskyld. Men jeg kan altså give tilsagn om, at vi vil være med til at løse denne opgave; den er helt i takt med vort partis politik.

Det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen omtalte kommunernes muligheder. I den forbindelse vil jeg gerne pege på, at den højtærede statsminister i åbningstalen sagde, at den højtærede indenrigsminister ville fremsætte forslag om en tilbudspligt over for kommunerne. Også en konservativ tanke, et program, som vi havde for på vort landsrådsmøde, og som vi i vort parti har villet være med til at fremme, også dengang regeringen arbejdede med de jordlove, hvorom det ærede medlem hr. Ove Hansen siger, at „man“ ville ikke være med til at arbejde med dem. Jo, vi stillede ændringsforslag til samtlige lovforslag, men de blev fejlet af bordet. Regeringen var så magtfuldkommen med sit flertal, at den skulle nok vise, hvordan de skulle udformes, hvem der skulle bestemme, og hvorledes resultaterne skulle forme sig. Men disse „man“, der ikke ville, det viste sig at være det danske folk, det viste sig at være den danske vælger, der ikke ville lade sig diktere og bestemme af, hvad et flertal herinde finder for godt at gennemføre, hvis det strider imod folkeviljen. Der er et gammelt ord, der siger: vox populi, vox dei — folkets røst er Guds røst. Det er folkets vilje, der bliver landets lov, og ikke noget, vi herinde vil søge at hamre igennem.

Med hensyn til de indvendinger, som det ærede medlem hr. Ove Hansen og andre har rettet imod mit første indlæg, vil jeg gerne sige, at det er ganske ejendommeligt, at bortset fra det ærede medlem hr. Holger Eriksen og måske også det ærede medlem hr. Aage Fogh var der almindelig enighed om, at den kritik, der havde været incitamentet, inspirationskilden og drivkraften i vor aktion, var berettiget. Man havde sympati, men man havde beklageligvis ikke noget at have den i; det var det sørgelige ved det.

Det ærede medlem hr. Ove Hansen siger, at jeg ville karakterisere loven som et politisk fejlgreb, og det ærede medlem mener, at den i sine virkninger ikke har været så

[Gottschalck-Hansen.]

grel som det billede, jeg søgte at tegne af den. Heroverfor vil jeg bare pege på den omstændighed, at grundstigningsskyldprovenuet fra året 1959-60 til regnskabsåret 1962-63, altså fra det år, hvor den 12. almindelige vurdering blev gennemført, og til nu, hvor vi ikke har gennemført den 13. almindelige vurdering, er steget fra 20,2 mill. kr. til 64,8 mill. kr. Det er altså en tredobling, bare grundet på omvurderinger eller på denne efter min mening fuldkommen tåbelige bestemmelse om, at hvis man foretager en forbedring af en ejendom til 5.000 kr. — det er lovens § 2 — skal der finde omvurdering sted; det betyder, at når en mand foretager en eller anden forbedring på sin bygning, skal han på sin grund beskattes yderligere. Det er de tørre tal, som vi har fra statsregnskabet, de kan jo ikke diskuteres. Det er altså en skat grundet på forbedringer, der er gennemført, eller grundet på salg, der har fundet sted.

Forholdet er jo det, at der hvert år handles ca. 7 pct. af parcelhusene. Det er rigtigt, som det ærede medlem hr. Aage Fogh sagde, at vi har talt uforholdsmæssigt meget måske om parcelhuse; men det er jo også i første række parcelhusejernes interesse, at dette system bliver fjernet, for det er dem, der må betale de store afgifter og bære de store byrder. Men jeg erkender, ærede medlem, at det også i meget høj grad spiller en rolle for dem, der bor i udlejningsejendomme, og det er jo sagt så stærkt, så klart, så tydeligt og så godt, som det kan siges, af det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen. De, som bor i et nyt kompleks, en nyopført ejendom, hvor der er en grundværdistigningsafgift, får den ganske enkelt væltet over på lejen, for det hjemler loven ret til; sådan er det.

Men så er der en gruppe, som ingen har talt om her i dag, og det er industrien. (Axel Kristensen: Jo, det har jeg!). Det ærede medlem hr. Axel Kristensen må undskyldte. Det er industrien, som skal have udvidelsesmuligheder. Vi taler om,

at vi gerne vil øge vore markedsmuligheder, at vi gerne vil have en større verden at virke i og konkurrere med; men så må vi jo også skabe mulighed for, at dette kan lade sig gøre, ved at omkostningsniveauet ikke bliver urimeligt gennem uforholdsmæssig høje skatter på disse ejendomme med en grundværdistigningsafgift.

Jeg må holde på, at vort forslag er ædrueligt og rigtigt. Når vi har fremsat det som et forslag til beslutning, så er det, fordi vi ikke har det tekniske apparat; så er det, fordi vi forventer, at den høje regering, der altid er hjælpsom og lydhør, når vi beder om saglig bistand, vil hjælpe os med at løse dette problem. Derfor har vi — det vil jeg gerne sige til det ærede medlem hr. Ove Hansen — foretrukket ikke at fremsætte lovforslag; det magtede vi rent teknisk ikke; vi har fremsat et forslag til folketingsbeslutning. Jeg har forstået, at mange er interesserede i et sagligt arbejde på dette område, og jeg er da helt sikker på — vi ligger jo meget hårfint, når en stemmeafgivning skal finde sted — at det ærede medlem hr. Erhard Jakobsens stemme kan jeg fuldt og helt regne med, så det kan jo godt tænkes, at vort forslag til beslutning engang kan blive ført ud i livet.

Ove Hansen: Det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen fortæller, at når man ikke har kunnet fremsætte lovforslag i paragrafform, er det, fordi man ikke har haft det tekniske apparat dertil, og det skal indrømmes. Men efter de udtalelser, det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen er kommet med her i dag, synes jeg også, man savner en anden forudsætning for at kunne fremsætte et sådant forslag, som jeg har den opfattelse at det ærede medlem alligevel ikke helt er klar over, når vi tager problemerne grundstigningsskyld, grundskatter og personlige skatter op til virkelig drøftelse.

Det ærede medlem glemmer, og det gør de konservative og venstre også, når de

[Ove Hansen.]

taler om en omlægning eller en lettelse af ejendomsskatterne, enten det er til stat eller kommune, eller det gælder grundstigningsskylden, at enhver lettelse skal betales eller overføres på de personlige skatter. I det øjeblik man fjerner disse ting, som venstre og de konservative ønsker, tror jeg, at der kommer langt, langt højere priser på ejendommene, ikke mindst i Københavns amt. Jeg tror, at den vej, som det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen anviser, ville betyde en virkelig fordyrelse af ejendommene, ikke mindst i forstadskommunerne.

Jeg synes, at det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen i dag tillod sig at komme med nogle spørgsmål, som jeg ikke havde ventet, det ærede medlem ville have stillet her fra talerstolen. Det ærede medlem stillede nogle direkte spørgsmål til finansministeren, som jeg ikke skal blande mig i, men det ærede medlem ville gerne høre socialdemokratiets stilling til spørgsmålet om grundstigningsskylden. Jeg har ved min tale i dag sagt, at socialdemokratiet er villig til at drøfte problemerne omkring grundstigningsskylden. Vi er klar over de ulemper, der findes, og vi er villige til at få dem fjernet i den nugældende lovgivning. Vi er villige til i et udvalgsarbejde at tage hele problemet op til drøftelse.

Socialdemokratiet har hidtil stået på det standpunkt, at vi skal have grundstigningsskyld her i vort land. Vi har ikke ændret vort standpunkt. Vi er klar over, at disse skævheder, som man har talt om, må vi rette. Det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen siger, det kunne være interessant at høre vor stilling, da to af medlemmerne i vor gruppe, det ærede medlem hr. Holger Eriksen og det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen, har andre opfattelser, og det skal da erkendes at, det har de. Vi træffes tit til møder, ærede medlem, og dér har det ærede medlem somme tider bebrejdet mig, at vi i vor gruppe altid er så partitro. Nu har man et par her, der måske har afvigende meninger; det synes jeg de skulle have lov til at have.

Det ærede medlem hr. Axel Kristensen havde ikke meget tilovers for grundstigningsskylden. Det er egentlig lidt ejendommeligt. Jeg har haft lejlighed til at

ligge i Rigsdagstidende for 1950, da man foretog den store reform i loven om grundstigningsskyld. Af den fik jeg den opfattelse, at venstre og også det ærede medlem var meget stærkt interesseret i de skærpede bestemmelser, der blev resultatet i 1950, og man stemte for lovforslaget. Jeg har også den opfattelse, at man gerne havde set, at de konservative ville have medvirket dertil, men det ville de altså ikke.

Ja, jeg kan slutte hermed og vil gerne endnu en gang understrege, at socialdemokratiet gerne ser, at vi nu går til en virkelig drøftelse af hele problemet omkring grundstigningsskylden.

Axel Kristensen: Den fremstilling, det ærede medlem hr. Ove Hansen gav af min stilling til loven om grundstigningsskyld, er helt forkert. Vi havde den lov til behandling i en to-tre år, før det endte med, at den blev gennemført i 1949. I tre år sled vi for at blive af med de værste fejl. Jeg sagde, jeg ville stemme for den, selv om jeg principielt var modstander af den. De indrømmelser, vi fik, var meget væsentlige, men man ville kun give os dem, mod at vi stemte for lovforslaget. Senere har man så i høj grad nedbrudt de lempelser, vi fik. Derfor må det ærede medlem hr. Holger Eriksen gerne takke mig for den indsats, jeg gjorde. Jeg gjorde et betydeligt arbejde for at gøre loven rimelig. Vi fik så væsentlige indrømmelser, at det konservative folkeparti, der stemte imod, i deres betænkning skrev, at selv om de måtte erkende, at venstre ved at stemme for havde opnået meget betydelige indrømmelser, mente de alligevel ikke, at de kunne stemme for den. Det er sandheden om den sag; den skal ikke forvrænges.

Det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen vil jeg gerne takke, fordi han nu argumenterer, ganske som vi har gjort hele tiden. Det kan vi være meget glade for. Men jeg synes, at det ærede medlem indtog en dobbeltstilling ved det ene øjeblik at sige, at det ikke var tilbud og efterspørgsel, der bestemte det, men dernæst sagde, at køberen var prisgivet, og at vi var i sælgers marked; han kunne bestemme, hvad han ville. Det er netop, fordi udbuddet er for lille, ellers kunne han ikke gøre det. Når vi får de forkerte huslejer, er det også tilbud og efterspørgsel, der bestemmer det, fordi ud-

[Axel Kristensen.]

buddet er for lille; det er netop det, vi bebrejder socialdemokratiet, at de ikke har villet skaffe så stort udbud, at vi fik rimelige ejendomspriser, at de ikke har evnet at gøre noget ved boligproblemet, så boliger ikke var blevet en mangelvare.

Ellers kan jeg kun takke for tilslutningen til vore synspunkter. Der har været ydret megen sympati for parcelhusejerne. Der var ikke nogen, der ikke ville gøre noget for dem. Hvad er stillingen? Man har villet fremstille det, som om det ikke var dem, det drejede sig om, det var andre, der fik gevinst. Så skulle arbejderne betale disse lempelser. Forholdet er det, at 50,5 pct. af alle Danmarks arbejdere bor i deres eget hus og er parcelhusejere. 40 pct. af alle funktionærer og tjenestemænd bor i eget hus, og 50 pct. af alle pensionister bor i deres eget hus. Det er vel nok folk, som man kunne ønske at gøre noget for. Hvad har de, der nu taler om, at de vil gøre noget, i de senere år gjort for dem? Man har skærpet grundstigningsafgifterne, hver gang man har haft lejlighed til det, og ladet dem løbe løbsk uden i tide at ville gøre noget ved det. Man har nedsat reparationsfradrag, så det blev dyrere. Man har indført kapitalvindingskat og skærpet den. Det er det, man i praksis har gjort. Nu, når det er ved at brænde sammen, kommer man og udtrykker en gevaldig interesse for disse mennesker. Det kan kun glæde os. Lad os håbe, der kommer noget konkret ud af den velvilje, man nu viser.

Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Aage Føgh, at han sagde noget, der var helt forkert. Jeg er ikke alt for begejstret for alt det, der er sket ved Køge Bugt, men det er ikke rimeligt at angribe hr. Ploug for, at han solgte uden at give oplysning om, at der var grundstigningsskyld på. Jeg vil bemærke, at man spurgte myndighederne og fik at vide, at den ville blive på 7.000 kr. Det blev meddelt ... (*Afbrydelse*) ... Ja men de oplysninger er sikre. Det blev meddelt. Og bagefter fastsatte myndighederne den til 12.500 kr. i stedet for 7.000 kr. Han kunne ikke gøre for, at myndighederne ikke holdt ved det, de havde sagt på forhånd. Det er urimeligt at angribe hr. Ploug på den måde, som det ærede medlem her gjorde.

Det ærede medlem hr. Helge Larsen

talte om, at jord var en mangelvare. Det har han sagt før, men det er forkert. Forholdet er det, at da vi lavede landsbygge-loven, var vi ængstelige for, at det, at vi lavede større, spredte bebyggelser, og at vi havde mere luft imellem, skulle betyde, at forbruget blev for stort. Da fik vi en redegørelse fra regeringen, der klart sagde, at det, der går til boligbyggeri og veje, er uvæsentligt i forhold til Danmarks jordareal. Jord er ikke en mangelvare, men de høje jordpriser skyldes en forkert administration af planlægningslovene; det er en forkert politik, der gør jord til en mangelvare.

Så er der spørgsmålet om provenuet. Ja men hvis jeg har forstået den højtærede finansminister rigtigt, så vil han også foretage en sådan bremsning, at nedgangen i provenuet nu bliver mindst lige så stor, som vi ville have det det første år. Vi siger netop, at man ikke pludselig kan lade det falde væk. Derfor siger vi, at det skal først falde væk efter virkningerne af næste vurdering, men der skal ikke komme grundstigningsskyld ud af denne vurdering. Denne højere vurdering, som herved kommer, må betyde højere grundskyld, som vi mener i meget væsentlig grad vil ækvivalere det indtægtstab, som ikke er stort i forhold til, hvad det ellers ville blive. Vort forslag går ud på, at grundstigningsskylden skal bortfalde efter virkningerne af næste vurdering, altså pr. 1. april 1965. Der står i vort forslag, at omvurderingsstigningen skal standses; vi har så det år til at bringe orden i tingene.

Den væsentlige forskel skulle så være — selv om jeg ikke kan begribe alt det, den højtærede minister har sagt, det er umuligt for os, og flere ting forekommer os uklare — at vi siger klart og tydeligt til befolkningen, efter hvilket princip vi skal leve fra 1. april 1965, nemlig at vi slet ikke har grundstigningsskyld.

Hvad det egentlig er, den højtærede minister mener, kan jeg ikke vide, men vi stiller den garanti, at vi giver samme tid til at bringe sagen i orden som ministeren; vi laver ikke større provenutab, end ministeren gør i det år, der kommer, hvis jeg har forstået ministeren rigtigt. Derfor er vort standpunkt fuldt forsvarligt. Hvis det var rigtigt, at prisstigningerne ville blive så store, som man siger, måtte det jo be-

[Axel Kristensen.]

tyde opvurdering af grundskylden, og så ville der da komme indtægter af den almindelige grundskyld, som er på 3 promille, hvor grundstigningsskylden er 4 promille. Hvis det, at grundstigningsafgiften bortfalder, medfører en prisstigning, får staten jo de samme indtægter — men det er forkert, gudskelov da.

Men regeringens argumenter kan ikke det ene øjeblik være det ene og det andet øjeblik det modsatte. Jeg ville være meget glad, hvis den højtærede minister ville sige, om han kan bekræfte det, som det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen sagde, at efter regeringsforslaget ville der ikke blive andet tilbage, end at man vil fastfryse den kapitalvindingsskat, der var 1960. Det sagde det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen (*Finansministeren* [Poul Hansen]: Den grundstigningsskyld!) . . . Ja, undskyld. Det forpligter regeringen sig til ved sit forslag, så der i hvert fald ikke bliver andet tilbage end de 28 mill. kr., 1960 indbragte.

Det var et bestemt løfte; hvad der i øvrigt skal ske, får vi senere at vide. Hvis det er rigtigt, så er der jo givet en kolossal indrømmelse her, og det vil jeg meget gerne have, at ministeren vil svare på, for vi undgår jo ikke avisskriverier, inden finansministeren kommer med de forslag, han har lovet, vi undgår ikke møder med taler. Lad os få den klarhed frem: erklærer ministeren, at de lovforslag, der kommer, det, man vil gennemføre, bliver således, at al anden grundværdistigning afskaffes?

Helge Larsen: Det ærede medlem hr. Axel Kristensen bebrejdede mig, at jeg havde sagt, at jord er en mangelvare. Så vidt jeg erindrer, har jeg sagt, at det er ved at blive det; det tenderer derimod, og det vil jeg fastholde er rigtigt.

Jeg ved naturligvis godt, at hvis man placerede den danske befolkning spredt ud over det danske areal, ville jord ikke være en mangelvare, men vi oplever jo det herhjemme, som man har oplevet i så mange andre lande i disse år, at når samfundet i langt højere grad går over til at blive et industrielt bysamfund, så får vi en sammenpresning af befolkningen i bestemte områder, og det medfører ganske naturligt, at

der her bliver en stærk efterspørgsel efter jorden og dermed også de spekulationsgevinster, som vi alle — håber jeg — er enige om at skulle begrænse mest muligt.

Det ærede medlem hr. Mose Hansen bebrejdede mig, at jeg havde sagt, at jeg var glad for, at grundskyldpromillerne i en del kommuner er steget i løbet af det sidste år. Ja, det ærede medlem må undskyldte, det er jeg virkelig glad for. Jeg tror nok, at det ærede medlem har en anden vurdering af denne beskatning, end jeg har. Men jeg tror, det er rigtigt. Det ærede medlem skal jo erindre, at det er kommunalbestyrelserne selv, der bestemmer, hvorledes denne fordeling af beskatningen mellem grundværdierne og indkomsterne skal være. Og når det i mange kommuner, ikke mindst mange landkommuner, er sket, at grundskyldpromillerne er sat i vejret, så tager jeg det som udtryk for, at man i kommunalbestyrelserne erkender, at beskatningen af grundværdierne er et meget rimeligt og rigtigt supplement til indkomstbeskatningen. Det er også min opfattelse, og derfor var jeg glad for denne udvikling. Jeg tror netop, at man, måske ikke mindst i mange landkommuner, ville få helt urimelige skattevirkninger, hvis man alene skulle beskattede indkomsterne og ikke kunne beskattede grundværdierne.

Jeg skal ikke gøre disse bemærkninger særlig langvarige. Jeg har blot en enkelt bemærkning til sidst til det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen.

Det ærede medlem gjorde opmærksom på, at det konservative folkeparti har gjort sig til talsmand for en ensartet grundbeskatning til kommunerne hele landet over. Jeg har godt bemærket dette fra det konservative folkeparti tidligere. Jeg har dog ikke hørt meget om det. Nu hører jeg det her i dag, og jeg synes, det er en uhyre interessant tanke, man her kommer frem med fra det konservative folkepartis side.

Jeg tror rent umiddelbart, der er det rigtige i det, at vi skal koncentrere os om, at provenuet af grundbeskatningen skal tilfalde kommunerne. Dette med den ensartede grundbeskatning åbner imidlertid meget betydelige og meget vidtgående perspektiver; jeg ved ikke, om det konservative folkeparti og det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen har gjort sig klart, hvilke

[**Helge Larsen.**]

perspektiver det indebærer. Det indebærer nemlig, at man ad den vej kan gennemføre det, som er blevet kaldt fuld grundskyld, en virkelig effektiv, ensartet beskatning over hele landet lagt i et niveau, der svarer til normal rente, og det vil jo være den fulde grundskyld.

Holger Eriksen: Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg var rørt indtil tårer, da det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen indstillede mig til den mildeste dom — om det var retsens, tingets eller befolkningens, ved jeg naturligvis ikke. Jeg blev imidlertid lidt mere betænkelig, da jeg opdagede, at denne indstilling ikke var betingelsesløs, den var betinget af, at jeg ændrede opfattelse og afsvor mine tidligere vildfarelser. Til gengæld fattede jeg naturligvis håb igen, dengang jeg hørte, at det som en ny formildende omstændighed blev anført, at jeg hørte til en tid, da alle var imod grundspekulation. Jeg beklager altså, at jeg ikke på samme måde som det ærede medlem har været i stand til at følge med tiden og anlægge et nyt synspunkt. Det er naturligvis et senilitetstegn, det indrømmer jeg; men som sagt, det kan vel bruges som en formildende omstændighed.

I øvrigt vil jeg gerne føje til, at jeg naturligvis også bøjer mig dybt for den omfattende viden, som det ærede medlem har erhvervet sig gennem 7 års studium på et universitet. Jeg indrømmer, at den er så høj, at vi, der kommer fra bindingsværksskolen, måske knap nok er værdige til at diskutere med det ærede medlem. Det må vi finde os i, men jeg vil tillade mig at minde om det gamle ord, at den megen lærdom undertiden kan gøre et menneske rasende. Jeg tror, at hvis vi fik lejlighed til at rulle de postulater op, som det ærede medlem fremførte, og se dem efter i sømmene, ville det være let at påvise noget i den retning. Det skal jeg imidlertid give afkald på ved denne lejlighed; der kan komme en anden.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg vil først lige knytte en kommentar til nogle tal, som det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen oplyste vedrørende provenuet af grundstigningsskylden, fordi de kunne give et forkert indtryk af, hvilken stigning der

var sket som følge af omvurderingerne. Det er rigtigt, at provenuet i 1960-61 var 24 mill. kr., men det var før årsomvurderingen eller den normale vurdering i 1960. Da den 12. almindelige vurdering havde fundet sted, blev provenuet 53,2 mill. kr. i det følgende år. Der er ganske vist senere betalt noget tilbage, som der er givet fritagelse for, men det er niveauet; og det er så det, der i mellemtiden er steget til nogle og tres millioner, og vi forventer, at det for det kommende finansår vil stige til ca. 80. Der er altså ikke den stigningstakt ved årsomvurderingen, som man kunne få indtryk af gennem det ærede medlems tal. Jeg går ud fra, at det ærede medlem ikke har tilsigtet nogen skæv fremstilling, og jeg synes, det ville være rimeligt at nævne det her.

Dernæst vil jeg gerne sige til det ærede medlem, at det plejer jo ikke at være praksis, at regeringen fremsætter forslag her i tinget, og så skal oplysninger indhentes o.s.v. Man plejer at forlange af regeringen, at den ved undersøgelser i forvejen har forberedt lovforslagene, og det er det, vi er i gang med. (*Poul Møller:* Der har været tid nok!). Ja men det varer heller ikke ret længe, før det ærede medlem får noget at se her i tinget, men der er dog sager, som jeg mener vi ikke kan blive færdige med i dette folketingsår.

Nu spurgte man mig, hvad vort standpunkt egentlig var. Må jeg have lov til at læse det i denne forbindelse centrale afsnit af min redegørelse op en gang til. Jeg beklager at skulle tage tiden dertil, men efter hvad der er sket, synes jeg, det er nødvendigt. Jeg nævnede, og det håber jeg er opfattet tilstrækkelig klart, at vi ville foreslå 13. almindelige vurdering udskudt et år. Derefter sagde jeg:

„I konsekvens af denne udskydelse af den almindelige vurdering er regeringen indstillet på også at foreslå, at de årsomvurderinger og andre omvurderinger, som fandt sted i 1963 og må finde sted i år, ikke skal have skattemæssige virkninger, undtagen hvor der foreligger salg af hele ejendomme, eller ved egentlige udstykninger. Det vil endvidere som følge af den almindelige vurderings udskydelse være nødvendigt at foreslå visse tekniske ændringer i lov-

[Finansministeren.]

givningen om den kommunale ejendomsbeskatning. Endelig er regeringen indstillet på, at der skal gives udvalget om forenkling af ejendomsbeskatningen det direktiv for det videre arbejde med hensyn til grundstigningsskylden, at den skal fikseres på det nuværende grundlag, og således at skævheder og urimeligheder, der er opstået siden 12. almindelige vurdering, rettes.“

Vor tanke er altså en fiksering på det grundlag, som findes i øjeblikket, men med rettelser af skævheder, som er opstået siden sidste almindelige vurdering.

Jeg håber, at dette er klart nok, og for at der ikke yderligere skal være mytedannelser, vil jeg gerne sige, at den formulering, jeg her har læst op, er godkendt af den socialdemokratiske folketingsgruppe, hvoraf kun 2 medlemmer — det ene ved de ærede medlemmer hvem er, og jeg tør vel sige, at det andet er det ærede medlem hr. Heie — gik imod; den øvrige gruppe tilsluttede sig. Så håber jeg, det ligger tilstrækkelig klart.

(Kort bemærkning).

Axel Kristensen: Jeg skal blot først konstatere, at det, det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen sagde, ikke stemmer overens med det, ministeren siger. Det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen sagde, at man ville fastfryse på 1960, den højtærede minister siger på det nuværende niveau. (*Finansministeren* [Poul Hansen]: Nej!). Det sagde den højtærede minister, han læste det direkte op. (*Erhard Jakobsen:* Med rettelse af urimeligheder, sagde ministeren!). Ja men det betyder altså, at principielt bliver man stående på det nuværende niveau med de fejl, der er. (*Finansministeren* [Poul Hansen]: Nej, uden de fejl!). Ja, ja, så med rettelse af de fejl....

Formanden: Jeg henstiller, at man ikke afbryder taleren.

Axel Kristensen: Men hvad er det så for et niveau? Ministeren siger jo, at man vil stoppe og ikke tage omvurderingerne med. Er det ikke uden disse omvurderinger på det niveau, man vil standse, eller er det med disse omvurderinger? (*Finansministeren* [Poul Hansen]:

Det er det!). Vi har en vurdering i 1960, og der-til kommer en række omvurderinger. Men man vil ikke tage omvurderingen fra 1963 med, og det vil altså sige, at det bliver på 1. september 1963-niveauet... (*Finansministeren* [Poul Hansen]: Med rettelse af urimeligheder!). Ja, ja, det betyder mange penge, når man skal bedømme det. Har jeg lov til at forstå det således, at man vil fikserer det som en slags gammelskat? det ved vi jo hvad vi mener med, på niveauet 1. september 1963 med rettelser af de urimeligheder, som der i øvrigt måtte være, og intet som helst andet af grundstigningsskyld i øvrigt. Al anden grundstigningsskyld fra det tidspunkt bliver ikke pålignet. Er det meningen?

Finansministeren (*Poul Hansen*): Ja, jeg kan sige til det ærede medlem, at vor tanke er at fikserer på det grundlag, der er nu. Om så datoen bliver lige nøjagtig den, som det ærede medlem her nævnede, det er jo en af de ting, man kan tale om, men det bliver på det bestående grundlag med rettelse af urimeligheder — dér kan man naturligvis også diskutere, hvad der kan blive — men vor tanke er, at der derefter ikke skal pålignes ny grundstigningsafgift.

(Kort bemærkning).

Axel Kristensen: Det vil altså sige, at hvis der efter dette lovforslags gennemførelse bliver udstykket en ny ejendom, som har været landbrugsejendom og står til 1,5 kr. pr. m², og som derefter sælges til 30 kr. pr. m² 5 år efter, så skal der ikke lægges grundstigningsskyld på den. Jeg spørger.

Finansministeren (*Poul Hansen*): Ja, det er naturligvis korrekt i relation til det, jeg har nævnt her; men så gør jeg altså opmærksom på, at vi har visse tanker vedrørende kapitalvindingsafgift.

(Kort bemærkning).

Axel Kristensen: Så er vi ved kernen af vore overvejelser om, hvorfor vi må fjerne det hele, nemlig at så vil der opstå den situation, at de mennesker, der har bygget deres fabrik i år, får en afgift på 3 kr. pr. m² af deres grund til fabrikken, men de, som kommer næste år, får det ikke. Derfor har vi sagt, at det beløb, som grundstigningsskylden kan indbringe, hvis

den opretholdes, ikke er et beløb af en sådan størrelse, at det er rimeligt at skabe denne forskelsbehandling. Dette er motive- ringen for, at vi har ment, at den måtte falde helt bort.

Det ønsker jeg at sige, og jeg må også føje til, at med hensyn til kapitalvindings- skatten er der så mange urimeligheder i den gældende lov, at vi vil vente og se, hvad det er, man foreslår, før vi kan tale om det.

Finansministeren (Poul Hansen): Måske var der i det hele taget visse ting, som det for det ærede medlem havde været praktisk at afvente, inden det ærede medlem gik så stærkt ind på enkeltheder.

Må jeg med hensyn til spørgsmålet om grundstigningsskylden for erhvervsvirksom- heder, som det ærede medlem nu var meget stærkt inde på, sige, at jeg synes jo nok, at det at tage denne enkelte ting op som moti- vering for, at den eksisterende grundstig- ningsskyld skal falde væk, forekommer mig at være svagt. Jeg synes, at de problemer, der knytter sig hertil, må vi vistnok have nærmere undersøgt.

Aage Fogh: Jeg vil gerne benytte lejlig- heden til at sige, at hvis det skulle ligge sådan, at det ærede medlem hr. Axel Kri- stensen nu skulle få held til at få finans- ministeren til at afsvære al fremtidig grund- stigningsskyld, og han videre skulle få held til at undgå anden bekæmpelse af spekulati- onsgevinsterne i fremtiden, så vil min stilling til de problemer være en helt anden, end den hidtil har været. Jeg er ikke valgt for at give frit løb for spekulation, efter at jeg har set, hvor ulykkelige følger den har haft. Og derfor havde jeg ventet, at denne diskussion ville afvente den dag, da finans- ministeren havde fremsat sit lovforslag, så vi havde set det. Nu er jeg enig med det ærede medlem hr. Axel Kristensen i, at vi ikke uden at have set andre forslag kan tage stilling til noget. Derfor vil jeg gerne sige til den højtærede finansminister, at jeg håber, at den højtærede finansminister over for mig vil erklære, at den endelige stillingtagen først her vil blive foretaget, efter at lovforslaget er fremsat.

(Kort bemærkning).

Axel Kristensen: Jeg takker den højt- ærede minister for hans bemærkninger. Mine

udtalelser er ikke fremsat for at fremtvinge en for tidlig oplysning; men agitationen vil gå over landet fra i dag om disse spørgsmål, og jeg ønsker, den skal foregå på et fair grundlag; det kunne den ikke, medmindre dette var afklaret.

Når jeg nævnte industriarealer, så var det, fordi det svarer til det eksempel, jeg gav i min tale. Men ganske det samme gælder, når det drejer sig om boligen; altså den, der bygger sit hus i dag, får en stor grundstig- ningsafgift varigt på sin ejendom; den, der bygger efter disse ændringer, får det ikke. Det er dem alle, disse urimeligheder gælder, og det er det, der er årsagen til, at vi har overvejet, på hvilket tidspunkt og hvordan vi kunne afvikle alle disse ting; vi har været igennem alt muligt, og jeg tror, ministeren vil ende samme sted som vi.

Med hensyn til bekæmpelse af spekulation, så tror jeg ikke på, at det kan gøres med skat. Jeg tror kun, det kan gøres gennem et sådant udbud, at jorden bliver billig. Ingen kan mere brændende end vi ønske at få standset den forargelige og skadelige prisstigning på jord, fordi den bruges som en helt urimelig løftestang til indgreb i ejendomsretten. Hvis man vil være med til virkelig at løse denne opgave, til at få et udbud, så vi får rimelige priser på jorden, så vil vi gerne være med, men vi vil ikke bare stemme for de skatter, der ikke hjælper til at skaffe et udbud, der fremkalder de billige priser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behand- ling

vedtoges uden afstemning.

Ove Hansen: Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning *vedtoges* dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dags- ordenen.

Udvalget angående forslag til lov om ændringer i lov om foranstaltninger mod olieforurening af havet har afgivet betænk-

[Formanden.]
ning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om selvangivelsen af indkomst og formue, om foranstaltninger til kontrol med selvangivelsen og om straffen for skattesvig m. v. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om oprettelse af et efteruddannelsesinstitut for præster har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget Else-Merete Ross har meddelt mig, at hun ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Kan ministeren oplyse, i hvilken udstrækning kollegiebyggeri og ombygning af bestående ejendomme til kollegieformål er planlagt eller kommet i gang efter vedtagelsen af loven om støtte til kollegier for unge under uddannelse?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Medlem af folketinget Else-Merete Ross har meddelt mig, at hun ønsker til forsvarsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvor mange år mener ministeren det vil vare, før den planlagte skandinaviske rådighedsstyrke for FN kan etableres?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Medlem af folketinget Holmberg har meddelt mig, at han ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Anser ministeren retningslinjerne for udarbejdelse af efterretningstjenestens hemmelige kartoteker for så betryggende, at der ikke sker diskriminering af borgere, der måtte være opført i disse kartoteker?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 24. januar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) Valg af 16 medlemmer til det i sygeforsikringslovens § 9, stk. 3, omhandlede udvalg.

2) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om børne- og ungdomsforsorg.

3) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af grundstigningsskylden [af Gottschalck-Hansen, Axel Kristensen m. fl.].

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring i lov om arbejdstageres opfindelser.

5) Første behandling af:

Forslag til lov om læreruddannelsen i Grønland.

Mødet hævet kl. 18⁵⁰.

46. møde.

Fredag den 24. januar kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler undervisningsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om ungdommens uddannelsesfonds forvaltning og virksomhed.

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen. (Om erhvervsskattens ophævelse) og forslag til lov om ændring af lov om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner m. v. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.